

บทที่ 2

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. หลักการปกครองทั่วไป
3. แนวคิดและทฤษฎีการกระจายอำนาจ
4. แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น
5. แนวคิดและทฤษฎีการบริหาร
6. แนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี
7. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
8. โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน
- 9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
10. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

1. ความหมายของความคิดเห็น

"ความคิดเห็น" เป็นคำที่ยังมีการให้ความหมายที่แตกต่างกันตามมุมมอง และขอบเขตความหมายของตน ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างบางท่านมา เพื่อทำความเข้าใจในความหมายของคำว่า "ความคิดเห็น" ดังนี้

บุญเรือน ขจรศิลป์ (2534 : 78) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไร เป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคล

จำรอง เงินดี (2540 : 2) ได้ให้ความหมายความคิดเห็นไว้ว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ในลักษณะไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้สังเกตและวัดได้จากคน แต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติ

นพมาศ ชีรเวทิน (2539 : 99) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็นหมายถึง ส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมา โดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสัญคมหรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือฟังไปแล้วทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงภายในใจ

จิราญ ทรัพย์สิน (2540 : 16) ได้ให้นิยามศัพท์ไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แสดงออกมา เพื่อให้ผู้อื่นสามารถรับรู้ได้ ตลอดจนสามารถที่จะประเมินค่าเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือประเด็นใด ประเด็นหนึ่ง การลงความเห็นอาจจะเป็นในลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ อันเนื่องมาจากสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ซึ่งความคิดเห็นที่แสดงออกมานั้นสามารถวัดได้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 231) อธิบายว่า ข้อคิดเห็น หมายถึง ข้อวินิจฉัยหรือความเชื่อที่แสดงออกตามความเห็น รู้ หรือคิด

จากคำจำกัดความดังกล่าวผู้วิจัยสรุปว่า ความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออก โดยการพูดการเขียนหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บุคคลอื่นรับรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ซึ่งความคิดเห็นนั้นสังเกตและวัดได้จากคน

2. ประเภทของความคิดเห็น

ประเภทของความคิดเห็น ได้มีนักวิชาการได้แบ่งไว้ ดังนี้

เรียมเมอร์ (Remmer. 1954 : 6 - 7) กล่าวว่าความคิดเห็นมี 2 ประเภท คือ

2.1 ความคิดเห็นเชิงบวก (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกได้แก่ ความรัก ความชอบ ทิศทางลบได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2.2 ความคิดเห็นจากความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบยอมรับ ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่ยอมรับ

จากความเห็นของนักวิชาการผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประเภทของความคิดเห็นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์
2. ความคิดเห็นที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจ

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แม้จะเป็นเรื่องเดียวกันไม่จำเป็นเสมอไปที่จะต้องมีความคิดเห็นเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆที่แต่ละบุคคลได้รับมาจนมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งได้มีนักวิชาการได้เสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไว้ ดังนี้

จำเรียง ภาวจิตร (2536 : 248 - 249) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของความคิดเห็นว่า ขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการ กล่าวคือ

3.1 ภูมิหลังทางสังคม หมายถึง กลุ่มคนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันโดยทั่วไป จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุ ชาวเมือง กับชาวชนบท ผู้มีรายได้น้อยกับผู้มีรายได้สูง เป็นต้น

3.2 กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใครหรือกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้แก่ผู้ใดหรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงให้กัน เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาคมเดียวกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมี อิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย

3.3 กลุ่มกระตุ้นหรือรื้อหรือกลุ่มเชื้อซา หมายถึง การกระทำที่ก่อให้เกิด ความกระตือรือร้นเป็นพิเศษ อันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจูงใจ ให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นคล้อยตามได้ในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ในทางตรงข้ามกลุ่มที่เชื้อซาก็จะไม่มียอิทธิพลต่อสมาชิกมากนัก

ออสแคมป์ (Oskamp, 1977 : 119 – 133) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อความคิดเห็น ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological Factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านพันธุกรรม จะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อเจตคติหรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ ได้ ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วยและผลกระทบจากการใช้ยาเสพติด จะมีผล ต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direc Personal experience) คือ บุคคล ได้รับความรู้สึกและความคิดต่างๆจากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็น ต่อสิ่งต่างๆด้วยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เช่น

เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำนมคั้นให้ทาน เขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำนม หวาน เย็น หอม ชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำนมที่ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์โดยตรงที่เขาได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเป็นเด็ก จะได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูของพ่อ แม่และครอบครัว ทั้งนี้ เมื่อตอนเป็นเด็กจะได้รับ การอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้ รางวัลและการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัวและจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group determinants of attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคล จะต้องมีส่วนและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่างๆจะได้รับการ ถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่างๆซึ่งทำให้เกิด ความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน (Mass media) เป็นสื่อต่างๆที่บุคคลได้รับสื่อเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ จะทำให้บุคคลมีความคิดเห็น มีความรู้สึก ต่างๆเป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

กิตติ สุทธิสัมพันธ์ (2542 : 12 – 15) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความ คิดเห็นของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลแต่ละบุคคลแสดงความคิดเห็นที่เหมือนหรือแตกต่างกันไว้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วน สมบูรณ์ของอวัยวะต่างๆคุณภาพของสมอง

1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และการศึกษาทำให้บุคคลมีความรู้ในเรื่องต่างๆมากขึ้นและคนที่มีความรู้มากมักจะมี ความคิดเห็นในเรื่องต่างๆอย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยมและเจตคติของบุคคลต่อเรื่องต่างๆซึ่งอาจจะได้จาก การเรียนรู้จากกลุ่มบุคคลในสังคมหรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในหน้าที่และความรับผิดชอบต่องาน ซึ่งจะส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่างๆเหล่านี้ มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคล เป็นการได้รับข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ของแต่ละบุคคล

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความคิดเห็นไปตามกลุ่มหรือสังคมที่อยู่

2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆหรือสิ่งต่างๆที่บุคคลแต่ละคนได้รับ ทั้งนี้ เพราะข้อเท็จจริงที่แต่ละบุคคลได้รับแตกต่างกันก็จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง กัน

จากความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้วิจัยสรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น สามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยหลักๆได้ 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยทางพันธุกรรม อิทธิพลจากครอบครัว ค่านิยม ความเชื่อ ประสบการณ์ และระดับการศึกษา

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิหลังทางสังคม สื่อต่างๆ กลุ่มทางสังคม ข้อเท็จจริงที่แต่ละบุคคลได้รับ

1.4 การวัดความคิดเห็น

ชอร์ว และ ไรท์ (Shaw & Wright. 1976 : 28 - 29) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นลักษณะ ของแต่ละบุคคล การวัดจึงวัดจากแรงจูงใจ การรับรู้ แต่มีข้อแตกต่างกันอยู่ที่ประสบการณ์ และปัจจัยอื่นๆจึงมีวิธีวัดความคิดเห็น ดังนี้

1. การฉายภาพ (Projective Technique) เป็นการวัดโดยการสร้างจินตนาการ โดยใช้ภาพเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นออกมาและสามารถพิสูจน์ได้ว่า บุคคล มีความคิดเห็นหรือมีความรู้สึกอย่างไรต่อภาพที่เห็น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของ แต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

2. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการซักถามบุคคลให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต

3. การส่งแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการวัดความคิดเห็นที่สิ้นเปลือง เวลาและงบประมาณน้อยที่สุด โดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา แล้วให้ตอบกลับมา แต่มีข้อจำกัดว่าผู้ที่ถูกถามต้องอ่านออกเขียนได้

4. การให้เล่าความรู้สึก (Self - Report) เป็นการวัดโดยให้แต่ละบุคคลเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมา ซึ่งผู้เล่าจะบรรยายความรู้สึกนึกคิดตามประสบการณ์และความสามารถออกมา

เบสท์ (Best, 1977 : 171) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นโดยทั่วไป จะต้องมียอดค่าประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าและมีการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาในระดับสูง ต่ำ มาก น้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเลือกตอบแบบสอบถามและผู้ถูกวัดจะเลือกตอบความคิดเห็นของตนในเวลานั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้น ใช้การวัดของ ลิเคิร์ต (Likert's Method) โดยเริ่มด้วยการรวบรวมหรือการเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบเป็น 5 ระดับได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่าไปในทางเดียวกัน (เชิงนิยมหรือไม่นิยม) ข้อความเชิงเป็นบวก (Positive) หรือข้อความเชิงลบ (Negative)

โกลาซา (Kolasa ; อ้างถึงใน กอบชัย หวีสุขเสถียร, 2545 : 8) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะแสดงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรือเป็นการแสดงออกถึงการลงความเห็นของบุคคลหนึ่งในข้อเท็จจริงหรือเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ถูกจำกัด แต่เน้นสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลจากการโน้มน้าว

พรเพ็ญ เพชรสุคติ (2531 : 10) ได้สรุปเกี่ยวกับเรื่องการวัดความคิดเห็นไว้ว่ามีอยู่หลายวิธี แต่ที่ใช้กันแพร่หลายมีอยู่ 4 วิธี คือ

1. วิธีของเทอร์สโตน (Thurston's Method) เป็นการสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาตรแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็นไปในทางเดียวกันและเสมือนว่าเป็น scale ที่มีช่วงห่างเท่ากัน (equal appearing interval)
2. วิธีกัตต์แมน (Guttman's Scale) เป็นวิธีวัดความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับความคิดเห็น สูง - ต่ำ เปรียบเทียบกันและกัน ได้จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดและแสดงถึงการสะสมของข้อความความคิดเห็น
3. วิธีจันแนก S - D Scale (semantic differential Scale) เป็นวิธีวัดความคิดเห็นโดยอาศัยคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี เลว ชยัน ชี้เกียจ เป็นต้น

4. วิธีวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบและให้คะแนน 5 4 3 2 1 ตามลำดับ

จากความคิดเห็นของนักวิชาการ ผู้วิจัยสรุปว่า การวัดความคิดเห็นจะต้องมีองค์ประกอบหลัก ๆ อยู่ 3 ประการ คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าและการตอบสนอง ส่วนเครื่องมือที่จะใช้วัดมีอยู่หลายอย่างขึ้นอยู่กับวิธีการวัด เช่น การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การฉายภาพ เพื่อให้บุคคลแสดงออกถึงความคิดเห็นต่อสิ่งเร้าต่างๆ

หลักการปกครองทั่วไป

โดยทั่วไปการปกครองประเศนิยมแบ่งเป็น 3 หลัก คือ หลักการรวมอำนาจปกครอง หลักการแบ่งอำนาจปกครองและหลักการกระจายอำนาจปกครอง (โกวิท พวงงาม, 2548 : 34)

1. หลักการรวมอำนาจปกครอง หมายถึง หลักการวางระเบียบบริหารราชการแผ่นดินโดยรวมอำนาจในการปกครองไว้ให้แก่หน่วยการบริหารราชการส่วนกลางอันได้แก่กระทรวงทบวง กรม หรือทบวงกรมเมืองต่างๆของรัฐและมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยบริหารราชการส่วนกลางโดยให้ขึ้นต่อกันตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการปกครองตลอดทั่วทั้งอาณาเขตของประเทศ

2. หลักการแบ่งอำนาจปกครอง หมายถึง หลักการที่การบริหารราชการส่วนกลางจัดแบ่งอำนาจวินิจฉัยและสั่งการบางส่วนไปให้ข้าราชการในส่วนภูมิภาค โดยให้มีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจ ตัดสินใจ แก้ปัญหา ตลอดจนริเริ่ม ในกรอบแห่งนโยบายของรัฐบาลที่ได้วางไว้

3. หลักการกระจายอำนาจปกครอง หมายถึง หลักการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่มีได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางให้ไปทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควร เป็นการมอบอำนาจให้ทั้งด้านการเมือง การบริหารเป็นเรื่องที่ท้องถิ่นมีอำนาจที่จะกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

แนวคิดและทฤษฎีการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นระบบบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลาย ๆ ด้านของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น ซึ่งในการจัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่นนั้น รัฐจะต้องให้ความสำคัญอิสระแก่ท้องถิ่นตามสมควร โดยรัฐเพียงแต่กำกับดูแลเท่านั้น

1. ความหมายของการกระจายอำนาจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายหรือนิยามการกระจายอำนาจแตกต่างกันออกไป ดังนี้

อารีย์ วงศ์อารยะ (2537 : 2) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจไว้ว่าเป็นการที่ส่วนกลางกระจายอำนาจภารกิจบางอย่างในความรับผิดชอบของส่วนกลางไปให้ส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินงานจัดทำแทน โดยให้องค์กรท้องถิ่นเป็นผู้บริหารและวินิจฉัยสั่งการเป็นอิสระ ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้

ชวงส์ ฉายะบุตร (2539 : 21) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจไว้ว่าเป็นวิธีที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยมีอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่ในการบังคับบัญชา เพียงแต่ขึ้นอยู่กับหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางเท่านั้นหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ รัฐมอบอำนาจในการปกครอง ซึ่งเจ้าหน้าที่หน่วยการบริหารราชการส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการอยู่ในท้องถิ่นหรือองค์กรอันมิใช่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางรับไปดำเนินการเอง

โกวิท พวงงาม (2548 : 36 - 37) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจไว้ว่าเป็นการโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศหรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง

จากคำนิยามหรือความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปว่า การกระจายอำนาจเกิดจากการที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ เพื่อประชาชนโดยมีอำนาจอิสระตามสมควร ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้และมีสถานะเป็นนิติบุคคล

2. หลักการกระจายอำนาจ

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2547 : 17 - 18) ได้อธิบายหลักการกระจายอำนาจไว้ ดังนี้

2.1 มีการแยกหน่วยงานออกไปเป็นองค์กรนิติบุคคล อิสระจากองค์การของราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งมีนิติบุคคลแยกออกไปมากขึ้นเท่าใดก็นับว่าการกระจายอำนาจมากขึ้นเท่านั้น นิติบุคคลเหล่านี้เป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชนที่มีงบประมาณและหน้าที่ของตนเองกับมีความเป็นอิสระในการจัดทำบริการสาธารณะที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องขอรับคำสั่งจากราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนกลางเพียงแต่คอยควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่โดยถูกต้องเท่านั้น

2.2 มีการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นของราชการบริหารส่วนท้องถิ่นย่อมประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากรายการในท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน โดยเฉพาะองค์กรสำหรับเป็นที่ประชุมปรึกษากิจการ ทั้งนี้ เพื่อให้รายการในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนในการปกครองท้องถิ่น ถ้าไม่มีการเลือกตั้งเลยก็ไม่แน่ว่ามีการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง การเลือกตั้งถือว่าเป็นสาระสำคัญของหลักการกระจายอำนาจทางปกครองทางพื้นที่ ส่วนการกระจายอำนาจตามกิจการให้แก่องค์กรนั้น การเลือกตั้งไม่ถือว่าเป็นหลักสำคัญเหมือนกับการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น

2.3 องค์กรตามหลักการกระจายอำนาจ มีความเป็นอิสระที่จะดำเนินกิจการตามอำนาจหน้าที่ได้เอง โดยไม่ต้องรับคำสั่งหรืออยู่ใต้อำนาจบังคับบัญชาตามลำดับชั้นของราชการบริหารส่วนกลาง มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการและดำเนินกิจการได้ด้วยงบประมาณและด้วยเจ้าหน้าที่ของตนเอง ซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลาง ถ้าองค์กรใดไม่มีความเป็นอิสระเช่นว่านี้หรือมีแต่เพียงหน้าที่เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ราชการบริหารส่วนกลางหรือราชการบริหารส่วนภูมิภาคเท่านั้น ก็ไม่ถือว่าเป็นการกระจายอำนาจปกครองอย่างแท้จริง

3. ประเภทของการกระจายอำนาจทางปกครอง

การจัดการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจนั้นทำได้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การกระจายอำนาจทางพื้นที่หรือที่เรียกว่า การกระจายอำนาจทางเขตแดน (Decentralisation territoriale) คือ การที่รัฐมอบอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Collectivites locales) จัดทำ ทั้งนี้ การจัดทำบริการสาธารณะที่ได้รับ

มอบหมายจะถูกจำกัดขอบเขต โดยพื้นที่หรืออาณาเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ การจัดระเบียบราชการบริหาร ลักษณะนี้เรียกว่า “การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น”

3.2 การกระจายอำนาจทางบริการหรืออาจเรียกว่า การกระจายอำนาจทางเทคนิค (Decentralisation par service ou technique) คือ การที่รัฐมอบอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะในบางเรื่องบางอย่างให้แก่องค์กรของรัฐ (State Organs) ที่จัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะเป็นผู้จัดทำ การกระจายอำนาจทางบริการนี้ มิใช่เป็นการกระจายอำนาจปกครอง แต่เป็นการ “มอบ” ให้องค์กรของรัฐไปจัดทำบริการสาธารณะ โดยแยกออกมาเป็นนิติบุคคลต่างหาก จากรัฐ มีทรัพย์สินของตนเองและมีผู้บริหารของตนเองโดยเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจนี้ จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐเช่นกัน ซึ่งมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ รัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชน

ตารางที่ 1 แสดงความแตกต่างระหว่างองค์กรกระจายอำนาจพื้นที่กับองค์กรกระจาย

อำนาจทางบริการ

องค์กร	ลักษณะ	พื้นที่	การจัดทำบริการสาธารณะ
กระจายอำนาจพื้นที่		เล็ก	ทำได้หลายอย่าง
กระจายอำนาจทางบริการ		ครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศ	ทำได้อย่างเดียว

ที่มา : กฎหมายปกครองท้องถิ่น . 2547 : 19

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ก็คือ การที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วน ซึ่งมีอำนาจในทางนิติบัญญัติและมีอำนาจในทางตุลาการ แต่เป็นอำนาจในทางบริหารหรือการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ เฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับกองกำลังในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของรัฐให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น โดยให้มีองค์การนิติบุคคลที่มีองค์กรเจ้าหน้าที่ทั้งหมดหรือส่วนใหญ่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินงานบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอิสระในการปกครองตนเองไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค หากแต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลอย่างบางเบาของราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค

แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น

แนวคิดและทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานสำคัญในการบริหารประเทศตามหลักระบอบประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าประชาชนเป็นส่วนสำคัญในการดูแลและปกครองตนเอง

1. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้แตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่แล้วความหมายหรือคำนิยามเหล่านั้น ต่างมีหลักเกณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน จะต่างกันก็คือ จำนวนและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2537 : 140) ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง ส่วนการปกครองของประเทศหรือรัฐซึ่งมีหน้าที่ที่สำคัญที่รับผิดชอบในการดำเนินเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับประชาชนในท้องถิ่นหรือในขอบเขตแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะและเป็นการสมควรที่จะมอบเรื่องดังกล่าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร โดยมีฐานะเป็นรองจากการบริหารของรัฐบาลในส่วนกลาง

แฮร์ริส จี มอนตาญ (Haris G. Montagn ; อ้างใน ชวงศ์ ฉายะบุตร. 2539 : 24) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่น ได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้ โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

เดเนียล วิท (Daniel Wit. 1967 : 101 – 103 ; อ้างใน โกวิทย์ พวงงาม. 2548 : 28) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจในการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลท้องถิ่นย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดมาจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

ลิขิต ชีรเวทิน (2540 : 386) ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า เป็น การปกครองโดยวิธีการ ซึ่งหน่วยการปกครองในท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งผู้ทำหน้าที่ปกครอง โดยอิสระและได้รับอำนาจอิสระ โดยความรับผิดชอบ ซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจาก การควบคุมของหน่วยการปกครองส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค แต่การปกครองส่วนท้องถิ่นยังอยู่ ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ มิใช่ว่าได้กลายเป็นรัฐอธิปไตย

จากความหมายหรือคำนิยามที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุป ว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีพื้นที่ที่แน่นอน มีประชากร มีการบริหารการคลังของตนเอง มีการเลือกตั้งโดยอิสระ มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร แต่ทั้งนี้ หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้ บังคับของกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น จึงอาจกล่าวในแง่ประชาธิปไตยได้ว่าการ ปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

2. องค์ประกอบขององค์การปกครองท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 30 – 31) ได้อธิบายว่า ระบบการปกครองท้องถิ่น จะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ

2.1 สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากมีการกำหนดเรื่อง การปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญ การปกครองท้องถิ่นก็จะมีคามเข้มแข็งมากกว่า การที่จะกำหนดไว้ในกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดง ให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจ

2.2 พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่น มีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติและความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้กำหนด กฎเกณฑ์พื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการ ปกครองท้องถิ่นระดับใหญ่และหน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับเล็ก

2.3 การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองของรัฐบาล

2.4 องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมาย แยกต่างหากจากรัฐบาล มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุม ให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

2.5 การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือผู้บริหารท้องถิ่น ต้องได้รับการเลือกตั้งจาก ประชาชน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองของประชาชน

2.6 มีความเป็นอิสระทางการปกครอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง

2.7 มีงบประมาณเป็นของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ จัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เพื่อให้มีรายได้ในการทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

2.8 การควบคุมดูแลจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังอยู่ในการดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชน โดยส่วนรวม ความเป็นอิสระหมายถึงความเป็นอิสระในการดำเนินงานเท่านั้น เพราะมีฉะนั้นท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการกำกับดูแลอยู่

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปว่า การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นมาบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิด โอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้ง มีองค์กรหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเองและที่สำคัญก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

3. วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

ชวงส์ ฉายะบุตร (2539 : 26) ได้อธิบาย วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ 4 ประการ คือ

3.1 ช่วยแบ่งเบาภาระรัฐบาล ในการบริหารประเทศต้องอาศัยงบประมาณเป็นหลักหากงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่างๆอาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

3.2 เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวอาจจะไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและเกิดความล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นๆ

3.3 เพื่อความประหยัด ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็แตกต่างกันไปด้วย การจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้น จึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่น จัดเก็บภาษี ซึ่งเป็นวิธีหารายได้ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดงบประมาณจากรัฐบาลกลาง แม้จะมีการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้าง แต่ก็ยังมีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

3.4 เพื่อให้เป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาชนปีโดยแก่ประชาชนจากการที่การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองโดยการสมัครรับเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น ล้วนเป็นกระบวนการในการส่งเสริมการเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตย

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นก็เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่สภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นย่อมแตกต่างกันไป การให้ท้องถิ่นแต่ละแห่งเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหของตนเองย่อมทำให้ประหยัดงบประมาณและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งยังเป็นโรงเรียนฝึกสอนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

แนวคิดและทฤษฎีการบริหาร

แนวคิดและทฤษฎีการบริหารถือว่า มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะนำเอาทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งได้มีนักวิชาการได้กำหนดแนวคิดและทฤษฎีในการบริหารไว้หลากหลาย สำหรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานที่เหมาะสมกับแต่ละยุคสมัย ดังนี้

1. กระบวนการบริหารของ ลูเธอร์กูลิคและลินดัล เออร์วิค (Luther H. Gulick & Lyndall Urwick) ได้สรุปกระบวนการบริหารไว้ใน Paper on the Science of Administration ในปี 1937 ว่าหลักเกี่ยวกับหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายบริหาร (Chief Executive) หัวหน้าฝ่ายบริหารมีหน้าที่และบทบาททางการบริหารอยู่ 7 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบรรจุ การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ หรือที่นิยมเรียกสั้นๆ ว่า POSDCORB ซึ่งหมายถึง (พิทยา บวรวัฒน. 2546 : 42)

1.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดเป้าหมายล่วงหน้าและวิธีการต่างๆที่จะให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

1.2 การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัด โครงสร้างอำนาจอย่างเป็นทางการภายในองค์การ เพื่อเป้าหมายที่วางไว้ในแผนสามารถบรรลุผล โดยมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 การสั่งการ (Directing) หมายถึง หัวหน้าฝ่ายบริหารต้องเป็นผู้นำองค์การ มีหน้าที่ในการตัดสินใจและนำการตัดสินใจมาเปลี่ยนเป็นคำสั่งและคำแนะนำ

1.4 การบรรจุ (Staffing) หมายถึง การบรรจุและแต่งตั้ง รวมตลอดถึงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และจัดเตรียมบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

1.5 การประสานงาน (Co – ordinating) หมายถึง เป็นหน้าที่ ที่สำคัญในการประสานส่วนต่างๆของงานให้เข้ากันด้วยดี

1.6 การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานความเคลื่อนไหวต่างๆขององค์การให้ทุกฝ่ายทราบ

1.7 การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง หน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการงบประมาณการวางแผนและการควบคุมงบประมาณ

2. แนวคิดการบริหาร PDCA ของเดมมิ่ง (Dr.W. Edwards Deming.) เดมมิ่ง เป็นปรมาจารย์ทางด้านการบริหารคุณภาพ PDCA เป็นเทคนิคในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น โดยช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถคิดปรับปรุงงานอย่างเป็นระบบ

วงจร PDCA ที่สมบูรณ์นั้นจะต้องหมุนไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึง การปรับปรุงโดยไม่มีที่สิ้นสุด PDCA มีรายละเอียด ดังนี้ (ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. 2540 : 142-143)

Plan (วางแผน) หมายความว่ารวมถึง การกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานวิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายในการวางแผนจะต้องทำความเข้าใจกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เป้าหมายที่กำหนดต้องเป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือเกณฑ์มาตรฐานต่างๆไปพร้อมกันด้วยข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานนี้จะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบได้ว่า การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้ระบุไว้ในแผนหรือไม่

Do (ปฏิบัติ) หมายความว่า การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใดๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่างๆ ของสภาพงานที่เกี่ยวข้องเสียก่อน ในกรณีที่เป็นการประจำที่เคยปฏิบัติหรือเป็นงานเล็กลองใช้วิธีการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แต่ถ้าเป็นงานใหม่หรืองานใหญ่ที่ต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก อาจต้องจัดให้มีการ

ฝึกอบรมก่อนที่จะปฏิบัติจริงการปฏิบัติจะต้องดำเนินการไปตามแผน วิธีการและขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้และจะต้องเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป

Check (ตรวจสอบ) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อประเมินผลว่ามี การปฏิบัติงานตามแผนหรือไม่ มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่าง การปฏิบัติงานหรือไม่ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญเนื่องจากในการดำเนินงานใดๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงาน การติดตาม การตรวจสอบและการประเมินปัญหา จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับการดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพของการดำเนินงานต่อไป ในการตรวจสอบและการประเมินการปฏิบัติงาน จะต้องตรวจสอบด้วยการปฏิบัติ นั้น เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของงาน

Act (การปรับปรุง) เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว การปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขแบบเร่งด่วนเฉพาะหน้าหรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิม การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานที่ต่างจากเดิม เมื่อมีการดำเนินงานตามวงจร PDCA ในรอบใหม่ ข้อมูลที่ได้จากการปรับปรุงจะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้ด้วย

การบริหารงานในระดับต่างๆ ทุกระดับตั้งแต่เล็กที่สุด คือ การปฏิบัติงานประจำวันของบุคคลคนหนึ่ง จนถึงโครงการในระดับใหญ่ที่ต้องใช้กำลังคนและเงินงบประมาณจำนวนมากย่อมมีกิจกรรม PDCA เกิดขึ้นเสมอ โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่ครบวงจรบ้าง ไม่ครบวงจรบ้าง แตกต่างกันตามลักษณะงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ในแต่ละองค์กรจะมีวงจร PDCA อยู่หลายๆ วง วงใหญ่ที่สุด คือ วงที่มีวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรเป็นแผนงาน (P) แผนงานวงใหญ่สุดนี้อาจครอบคลุมระยะเวลาต่อเนื่องกันหลายปี จึงจะบรรลุผล การจะผลักดันให้วิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปรากฏเป็นจริงได้จะต้องปฏิบัติโดยนำแผนยุทธศาสตร์มากำหนดให้เป็นแผนการปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงานต่างๆ ขององค์กร แผนการปฏิบัติงานประจำปีจะก่อให้เกิดวงจร PDCA ของหน่วยงานขึ้นใหม่ หากหน่วยงานมีขนาดใหญ่ มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องจำนวนมากก็จะต้องแบ่งกระจายความรับผิดชอบไปยังหน่วยงานต่างๆ ทำให้เกิดวงจร PDCA เพิ่มขึ้นอีกหลายๆ วง โดยมีความเชื่อมโยงและซ้อนกันอยู่ การปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งหมดจะรวมกันเป็น (D) ขององค์กร

นั้น ซึ่งองค์กรจะต้องทำการติดตามตรวจสอบ (C) และแก้ไขปรับปรุงจุดที่เป็นปัญหาหรืออาจต้องปรับแผนใหม่ในแต่ละปี (A) เพื่อให้วิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์นั้นปรากฏเป็นจริง และทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

จากแนวคิดและทฤษฎีการบริหารของนักวิชาการที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่จะนำเอาทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งนั้น จะต้องประกอบด้วย การจัดองค์กรเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่และวงอำนาจอย่างชัดเจน มีลำดับชั้นการบังคับบัญชา มีกฎเกณฑ์ในการบริหารที่ชัดเจน มีการวางแผน มีงบประมาณ มีการประสานงาน มีการรายงานผลการดำเนินงาน มีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า แต่ละหลักสามารถจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาครัฐ และระดับองค์กร ซึ่งแต่ละระดับมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน กล่าวคือ องค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ดีจะช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดีของระดับภาครัฐและระดับประเทศต่อไป ในทางกลับกันการกำหนดบทบาทของภาครัฐ ภาครัฐกิจเอกชนและภาคประชาชนในระดับประเทศ จะมีผลต่อบทบาทภารกิจและการบริหารจัดการของระดับภาครัฐ และระดับองค์กรด้วย

1.1 หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับใช้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนด กฎ กติกาและการปฏิบัติตาม กฎ กติกาที่ตกลงกันได้ อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

ในระดับประเทศ หมายถึง กระบวนการเสนอร่างกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ต่าง ๆ เป็นไปด้วยความชอบธรรม เนื้อหาของกฎหมายมีความทันสมัย เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้นจะต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญบังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติและไม่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ในระดับภาครัฐ หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่ใช้ในการบริหารงานร่วมกันภายในภาครัฐ เช่น กฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ พัสดุ และบริหารงานบุคคล เนื้อหาจะต้องมีความทันสมัยและเอื้อต่อการบริหารงานที่คล่องตัว และรับผิดชอบต่อผลงานและประชาชนของแต่ละองค์กร

ในระดับองค์กร หมายถึง กฎ กติกา ที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงานหรือเข้าประชุมให้ตรงต่อเวลา การให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่ภายในองค์กร

1.2 หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

ในระดับประเทศ ประชาชนแต่ละคนทำหน้าที่อย่างถูกต้อง คือ เลือกทำงานที่สุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมายและเป็นพลเมืองดี คือ ถือปฏิบัติตามพระวาจาธรรม ได้แก่ สังฆะ การรักษาความสัตย์ ทมะ การรู้จักข่มใจตนเอง ขันติ การอดทนอดกลั้นและอดออม จาคะ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่คนไทยทุกคนในโอกาสครบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์ (ปี 2525) เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนด้วย

ในระดับภาครัฐ ผู้แทนประชาชนที่เข้าไปบริหารราชการ ต้องเข้าสู่หน้าที่ด้วยความชอบธรรมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในระดับองค์กร เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและปฏิบัติตามข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2537 คือ มีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้ร่วมงานและต่อประชาชนและสังคม

1.3 หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์กรให้มีความโปร่งใส

ในระดับประเทศ ประชาชนมีอิสระในการสื่อสาร สื่อมวลชน สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่และมีจริยธรรม มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องได้

ในระดับภาครัฐ การตัดสินใจและการปฏิบัติงานของภาครัฐต้องมีความโปร่งใส เรื่องนี้เป็นประเด็นสำคัญในการตัดสินใจลงทุนที่เหมาะสมของภาคธุรกิจ ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ จะช่วยให้ภาคธุรกิจเอกชนและประชาชนตัดสินใจได้ถูกต้องและประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ช่วยให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่างๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้ โดยถูกต้องกับความเป็นจริงอันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น

ในระดับองค์กร ประชาชนรู้ขั้นตอนที่จะติดต่องานและสามารถตรวจสอบการทำงานได้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2532 กำหนดให้ หน่วยงานของรัฐกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการ เพื่อประชาชนและภายในองค์กรจะต้องมีความโปร่งใสในการตัดสินใจ ในการบริหารงาน เงิน คน มีการสื่อสารที่ดีภายในด้วย เช่น มีการกระจายข่าวรายวันหรือรายสัปดาห์ เพื่อให้สมาชิกในองค์กร ได้ทราบความเคลื่อนไหวขององค์กร

1.4 หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

ในระดับประเทศ กฎหมายกำหนดให้ บุคคลย่อมมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตนและให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ นอกจากนั้นยังให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจ

ในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ

ในระดับภาครัฐ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็น สาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟัง การแสดงความคิดเห็นในปัญหาสำคัญของชาติที่มีข้อโต้แย้งหลายฝ่าย เพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของรัฐในการดำเนินงานอันมีผลกระทบต่อประชาชนและควรมีการสำรวจความเห็นของผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงงานให้เกิดประโยชน์สูงขึ้น

ในระดับองค์กร จะต้องมีกระบวนการรับฟังความเห็นและการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและขณะเดียวกันภายในองค์กรเองจะต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารภายในด้วย

1.5 หลักการรับฟังความคิดเห็น หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำคัญในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตน

ในระดับประเทศ ประชาชนรู้ เข้าใจการใช้สิทธิ เสรีภาพและปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของภาครัฐ ทูกรกิจเอกชนมีหน้าที่สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ให้ผู้บริโภคและไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อาศัยในท้องถิ่น

ในระดับภาครัฐ กฎหมายกำหนดแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่า จะดำเนินการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง การจัดสรรหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ จะต้องมีความชัดเจน โดยให้ฝ่ายการเมืองรับผิดชอบในเรื่องนโยบาย ส่วนฝ่ายประจำรับผิดชอบในการดำเนินการให้บรรลุผลตามนโยบาย กรณีเกิดปัญหาในสังคมภาครัฐต้องชี้แจงต่อประชาชนได้

ในระดับองค์กร มีการกำหนด โครงสร้างและระบบการใช้อำนาจรัฐใหม่ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่ระดับล่าง เพื่อให้ความรับผิดชอบในทุกระดับมีความชัดเจนและมีรายงานประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน

1.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มี จำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยแรงจูงใจให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของ อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษา พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ในระดับประเทศ การใช้ทรัพยากรของประเทศต้องเป็นไปด้วยความ ประหยัด หมุนเวียนใช้และสร้างทดแทนใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ พยายามลดการเกิดมลภาวะ ทั้งในดิน ในน้ำและบนอากาศ เพื่อการส่งทอดทรัพยากรที่มีความสมบูรณ์ให้คนไทยรุ่นถัดไป

ในระดับภาครัฐ ทุกหน่วยงานต้องใช้ทรัพยากรสาธารณะ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของ รัฐต้องมีการทำงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ เจ้าหน้าที่ ของรัฐต้องมีความเข้าใจอย่างดีในเรื่องประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของโครงการ

ในระดับองค์กร ผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมด เพื่อ พิจารณาดำเนินงานที่ภาครัฐกิจเอกชนหรือภาคประชาชนทำได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไป เลื่อนนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

2. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ประกอบด้วยบทบัญญัติต่างๆที่มีเนื้อหากำหนดแนวทางให้ส่วนราชการปฏิบัติรวมทั้งหมด 9 หมวด แต่ในมาตรา 52 ของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้ โดย อย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและการอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ที่สอดคล้องกับในหมวดที่ 5 และหมวดที่ 7 โดยแต่ละหมวดจะมีรายละเอียด ดังนี้

หมวดที่ 5 การลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ได้กำหนดให้ส่วนราชการปฏิบัติ เพื่อ เป็นการลดระยะเวลาในการพิจารณา การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติหรือการปฏิบัติราชการ ที่มีผลโดยตรงต่อประชาชนให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

2.1 การกระจายอำนาจการตัดสินใจ เป็นวิธีการที่จะทำให้สามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้งานแล้วเสร็จโดยเร็ว ประชาชนได้รับบริการอย่างทันท่วงที ซึ่งทำให้ลดความเสียหายที่ประชาชนได้รับความเสียหายจากการรอคอย การได้รับบริการจากรัฐ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบที่เท่าเทียมกันหรือลดต้นทุนตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งจะเกิดความต่อเนื่องในการบริหารราชการอีกด้วย สำหรับการแก้ไขปัญหาคอขวดของงานราชการที่มีจำนวนมากนั้นต้องแก้ไขด้วยการกระจายอำนาจการตัดสินใจ เพื่อมิให้ทุกเรื่องไปกระจุกตัวอยู่ที่ผู้บังคับบัญชาเพียงผู้เดียว โดยให้ทุกส่วนราชการต้องพิจารณาภารกิจของตนเอง ถ้าเห็นว่าเรื่องใดที่ต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการใดๆ ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาดำเนินการใดต้องพยายามจัดให้มีการมอบอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่างๆเหล่านั้นลงไปให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องนั้น โดยตรง ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในที่นี้หมายถึงผู้บริหารระดับต้น ผู้บริหารระดับกลาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหารเหล่านี้ ซึ่งเข้าใจปัญหาเป็นอย่างดีเพราะเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบและติดตามผลที่เกิดขึ้นอยู่แล้วได้เป็นผู้แก้ไขปัญหาและตัดสินใจสั่งการในเรื่องนั้นโดยตรง ซึ่งนอกจากจะทำให้ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยไม่ต้องเสนอทุกเรื่องไปสู่ผู้บริหารสูงสุด ทำให้งานรวดเร็วขึ้นยังเป็นการสะสมประสบการณ์ให้ผู้นั้น เพื่อก้าวไปสู่ผู้บริหารระดับสูงที่มีคุณภาพและสามารถรับผิดชอบงานระดับนโยบายได้เป็นอย่างดีต่อไป ด้วยการกระจายอำนาจการตัดสินใจ มิใช่เป็นการปล่อยให้ผู้ได้รับมอบอำนาจใช้ดุลยพินิจเองตามใจชอบ เพราะผลของการสั่งการของทางราชการมีผลผูกพันต่อหน่วยงาน จึงต้องเป็นการตัดสินใจที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยผู้มอบอำนาจจะต้องมีหลักเกณฑ์การควบคุม ติดตาม และกำกับดูแล เพื่อให้แน่ใจว่าผู้รับมอบอำนาจได้ใช้อำนาจโดยถูกต้อง

2.2 การจัดให้มีแผนภูมิแสดงขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการรวมทั้งรายละเอียดอื่นๆที่ประชาชนหรือส่วนราชการที่จะมาติดต่องาน ทั้งนี้ แผนภูมิที่จัดทำขึ้นต้องแสดงให้เห็นว่าเมื่อมีผู้มาติดต่อ เพื่อยื่นเรื่องราวใดจะต้องไปติดต่อกับใครสถานที่ติดต่ออยู่ที่ใดเสร็จแล้วเรื่องที่ยื่นไว้จะมีการเสนอผ่านการพิจารณาโดยลำดับอย่างไรและใช้เวลาแต่ละขั้นตอนอย่างไร แผนภูมินี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านประชาชนผู้มาติดต่อได้ทราบขั้นตอนชัดเจนและเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบส่วนราชการว่ามีการดำเนินการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานได้เพียงใดและมีข้อแตกต่างระหว่างส่วนราชการต่างๆอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลใช้วิเคราะห์การปรับปรุงการปฏิบัติราชการต่อไป

หมวดที่ 7 เป็นการกำหนดแนวทางที่ส่วนราชการต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนให้ได้รับบริการ โดยเร็ว ในขณะที่เดียวกันก็สามารถตรวจสอบความต้องการของประชาชน รับรู้สภาพปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ต่อไป โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน หลักสำคัญประการหนึ่งในการติดต่อราชการของประชาชน คือ ต้องการทราบว่าเรื่องที่ตนมาติดต่อขอรับบริการจากรัฐจะต้องใช้ระยะเวลาพิจารณานานเท่าไรจึงจะรู้ผล เพราะประชาชนหรือแม้แต่ส่วนราชการจะได้วางแผนการดำเนินต่อไป การกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานจึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารงานของส่วนราชการว่าสามารถกำหนดกลไกการทำงานที่เป็นระบบจนสามารถตอบได้ว่าแต่ละเรื่องจะใช้เวลาเพียงใด ซึ่งในการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการแก่ประชาชนนั้น ส่วนราชการจำเป็นต้องกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการดำเนินการในเรื่องที่ประชาชนติดต่อให้ส่วนราชการพิจารณาดำเนินการให้ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบว่าในเรื่องนั้นจะต้องใช้เวลากี่วันจึงจะแล้วเสร็จอย่างไรก็ตามการกำหนดระยะเวลานั้นต้องคำนึงถึงการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานด้วยว่างานอย่างไรที่สามารถรวมพิจารณาในขั้นตอนเดียวกันได้ การกำหนดระยะเวลาต้องลดระยะเวลาในส่วนดังกล่าวลงด้วยและเพื่อให้เกิดผลบังคับที่เป็นผลเกิดขึ้น ผู้บังคับบัญชาจะต้องมีหน้าที่ดูแลให้มีการปฏิบัติงานให้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ด้วย

2. การจัดระบบสารสนเทศ คือ การส่งเสริมให้ส่วนราชการพัฒนาการให้บริการประชาชนโดยใช้ระบบเครือข่ายสารสนเทศให้มากที่สุด โดยมุ่งหมายที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่จะได้รับบริการที่รวดเร็ว เนื่องจากว่าในปัจจุบันการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มีใช้กันอย่างแพร่หลายส่วนราชการจึงต้องจัดให้มีระบบที่สามารถให้บริการข้อมูล ข่าวสาร ที่จำเป็นผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ได้โดยทั่วถึง

3. การรับฟังข้อร้องเรียน หมายถึง กระบวนการที่ส่วนราชการจัดให้มีขึ้นเพื่อรับฟังปัญหาจากการให้บริการของส่วนราชการ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนหรือเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในเหตุผลและความจำเป็นในการปฏิบัติงานว่าจะเกิดประโยชน์อย่างไร ซึ่งจะนำมาซึ่งความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและประชาชนหรือระหว่างส่วนราชการด้วยกันเอง การรับคำถามและตอบแก่ประชาชนเป็นกระบวนการหนึ่งของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการปฏิบัติงานนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามที่มุ่งหวังจริง

หรือไม่หรือมีปัญหาที่เกิดจากการได้รับบริการจากส่วนราชการอย่างไรและส่วนราชการจะต้องนำไปเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงงานต่อไป โดยหลักการของพระราชกฤษฎีกานี้มุ่งหวังให้ส่วนราชการจัดให้มีระบบการรับแจ้งเรื่องจากประชาชน โดยให้มีการตอบคำถามทุกคำถาม ในปัญหาที่ประชาชนต้องการทราบเกี่ยวกับงานในหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในบทบาทของส่วนราชการนั้นหรือเข้าใจเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชนรวมทั้งเรื่องที่มีความจำเป็นที่ประชาชนมาติดต่อขอรับบริการ ในกรณีที่มีการเสนอแนะหรือร้องเรียนเกี่ยวกับอุปสรรคหรือความยุ่งยากในเรื่องการปฏิบัติงานจากบุคคลใด ส่วนราชการจะต้องดำเนินการเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่กระหว่างส่วนราชการและประชาชน โดยมีการนำข้อเสนอรหัสหรือข้อร้องเรียนจากประชาชนไปพิจารณาทบทวนและพยายามแก้ไข เพื่อขจัดความยุ่งยากในการได้รับบริการหรือแก้ไขปัญหาคาการบริหารงาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. การเปิดเผยข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลถือเป็นเรื่องปกติที่ส่วนราชการต้องปฏิบัติอยู่แล้วตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ซึ่งในพระราชกฤษฎีกานี้ได้นำมาบัญญัติไว้ เพื่อยืนยันหลักการดังกล่าว การเปิดเผยข้อมูลเป็นการปฏิบัติราชการให้เกิดความโปร่งใส เพราะการปฏิบัติราชการภาครัฐเป็นการปฏิบัติงานเพื่อประชาชน ฉะนั้น ประชาชนจึงมีสิทธิที่จะตรวจสอบข้อมูลและการดำเนินการของภาครัฐได้ทั้งสิ้นและภาครัฐไม่ควรมิสิ่งใดปิดบังประชาชนเว้นแต่บางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเทศชาติ จำเป็นต้องรักษาความลับไว้เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม หลักการเปิดเผยข้อมูลในส่วนของพระราชกฤษฎีกานี้เป็นการเสริมเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลของทางราชการ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 43 โดย

ประการแรก กำหนดเป็นหลักการว่าทุกเรื่องของงานราชการต้องเปิดเผย การกำหนดเรื่องที่จะเป็นความลับให้ทำได้เท่าที่จำเป็นอย่างยิ่งตามเหตุการณ์ต่างๆที่กำหนดไว้ อันเป็นการบัญญัติเสริมพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ซึ่งกำหนดว่า ข้อมูลข่าวสารใดที่ทางราชการถือเป็นความลับ ให้อยู่ในดุลพินิจของส่วนราชการที่จะไม่เปิดเผยต่อบุคคลใดก็ได้ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ ซึ่งตามหลักการของพระราชกฤษฎีกานี้ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ว่า การกำหนดเอกสารใดเป็นเอกสารลับของทางราชการจะอยู่ในดุลพินิจก็ตาม แต่การใช้ดุลพินิจนั้นให้ถือว่าเป็นข้อยกเว้นที่จะกระทำได้เฉพาะเหตุการณ์ที่กำหนดเท่านั้นและโดยหลักปฏิบัติแล้วส่วนราชการต้องพยายามเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานให้มากที่สุด

ประการที่สอง การเปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดซื้อ จัดจ้าง เพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อประชาชนในผลของการใช้จ่ายเงินจากภาษีอากรของประชาชนว่าเป็นไปโดยคุ้มค่าเพียงใดรวมทั้งเป็นหลักการดำเนินงานที่สุจริตด้วย แต่ต้องระมัดระวังด้วยว่าระยะเวลาและขั้นตอนในการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ต้องไม่ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งส่วนราชการต้องพิจารณาว่าข้อมูลใดควรเปิดเผยในเวลาใด โดยมีเหตุผลสามารถอธิบายได้ชัดเจน ในส่วนของสัญญาจ้างที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นจะต้องให้ประชาชนขออุทธรณ์หรือตรวจสอบได้ เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจของสัญญาที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นว่ามีความโปร่งใสเป็นธรรมไม่มีประโยชน์อื่นใดแอบแฝง

กล่าวโดยสรุป การนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในการบริหารราชการก็เพื่อสร้างสังคมให้มีเสถียรภาพที่มั่นคงและสันติ ตอบสนองความต้องการบริการของรัฐที่เพิ่มขึ้นแก้ปัญหาของประเทศที่สะสมมานานและสร้างศรัทธาของประชาชนต่อภาครัฐ โดยจะต้องปรับการบริหารทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ รัฐบาลและระบบราชการมีวิสัยทัศน์ที่จะปรับระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตามกระแสประชาธิปไตยและกระแสโลกาภิวัตน์ให้ทันการณ์อย่างเป็นระบบ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด

1. พัฒนาการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่จัดตั้งขึ้นในทุกจังหวัดๆ ละ 1 แห่ง รวม 75 แห่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด รวมทั้งพื้นที่ในเขตเทศบาล พื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลและพื้นที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นในจังหวัด ดังนั้น จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นองค์กรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานในพื้นที่ทั้งจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่มีอยู่ในปัจจุบันได้มีวิวัฒนาการปรับปรุง แก้ไข เรื่อยมา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในแต่ละยุคสมัยตามลำดับ โดยจัดให้มีสภาจังหวัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2476 ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ฐานะของสภาจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ มีลักษณะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหรือแนะนำแก่

คณะกรรมการจังหวัด โดยยังมีได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาค ต่อมาในปี พ.ศ. 2481 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 ขึ้น โดยมี ความประสงค์ที่จะแยกกฎหมายเกี่ยวกับสภาจังหวัดไว้โดยเฉพาะ แต่สภาจังหวัดยังทำหน้าที่ เป็นสภาที่ปรึกษาของคณะกรรมการจังหวัดเช่นเดิม จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 ซึ่งกำหนดให้ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบบริหารราชการในจังหวัด ของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ให้อำนาจของคณะกรรมการจังหวัดเป็นอำนาจของ ผู้ว่าราชการจังหวัด สภาจังหวัดจึงมีฐานะเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด ต่อมาได้เกิด แนวความคิดที่จะปรับปรุงบทบาทของสภาจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและให้ประชาชนได้เข้า มามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิด “องค์การบริหารส่วนจังหวัด” ขึ้นตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 ซึ่งกำหนดให้ องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกจากจังหวัดซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาคและประกาศคณะ ปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 28 กันยายน 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยการจัดระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีฐานะเป็นหน่วยการ ปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งจนกระทั่งปัจจุบันได้มีการตราพระราชบัญญัติองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 เพื่อปรับปรุง บทบาท อำนาจ หน้าที่และโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เนื่องจากได้รับ ผลกระทบจากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ดังนั้น อาจแบ่งวิวัฒนาการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539 : 103 – 104)

ระยะที่ 1 ระหว่าง พ.ศ. 2476 – 2498

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 ที่ได้มีการจัดตั้งสภาจังหวัดขึ้นตามพระราชบัญญัติ จัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ซึ่งนับเป็นจุดกำเนิดและรากฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจกล่าว โดยสรุปถึงฐานะ บทบาท อำนาจ หน้าที่ ของสภาจังหวัดได้ ดังนี้

สภาจังหวัดในขณะนั้นยังมีได้มีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นและเป็น นิติบุคคลที่แยกต่างหากจากราชการส่วนภูมิภาค ตามกฎหมายจึงเป็นเพียงองค์กรตัวแทนของ ประชาชนรูปแบบหนึ่งที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ แก่จังหวัด ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วย ระเบียบบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 กำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยราชการบริหาร ส่วนภูมิภาค โดยอำนาจการบริหารงานในจังหวัดอยู่ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการ

จังหวัด ซึ่งมีข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นประธาน สภาจังหวัดจึงมีบทบาทเป็นเพียงที่ปรึกษาเกี่ยวกับกิจการของจังหวัดให้แก่คณะกรรมการจังหวัด แต่คณะกรรมการจังหวัดไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเสมอไป จนกระทั่งปี พ.ศ. 2495 ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการบริหารราชการในจังหวัด สภาจังหวัดจึงเปลี่ยนบทบาทจากสภาที่ปรึกษาของคณะกรรมการจังหวัดมาเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับอำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัด มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 ได้กำหนดให้สภาจังหวัดมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1.1 ตรวจสอบและรายงานเรื่องงบประมาณที่ทางจังหวัดตั้งขึ้นและสอบสวนการคลังทางจังหวัด ตามระเบียบซึ่งจะได้มีกฎกระทรวงกำหนดไว้

1.2 แบ่งสรรเงินอุดหนุนของรัฐบาลระหว่างบรรดาเทศบาลในจังหวัด

1.3 เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อคณะกรรมการจังหวัด ในกิจการจังหวัด ดังต่อไปนี้

1.3.1 การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

1.3.2 การประถมศึกษาและอาชีวศึกษา

1.3.3 การป้องกันโรค การบำบัดโรค การจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล

1.3.4 การจัดให้มีและบำรุงทางบก ทางน้ำ

1.3.5 การกสิกรรมและการขนส่ง

1.3.6 การเก็บภาษีอากร โดยตรง ซึ่งจะเป็นรายได้ส่วนจังหวัด

1.3.7 การเปลี่ยนแปลงเขต หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และเขตเทศบาล

1.4 ให้คำปรึกษาในกิจการที่คณะกรรมการจังหวัดร้องขอ

ระยะที่ 2 พ.ศ. 2498 - 2540

การจัดตั้งและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในขณะนั้น เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 โดยมีเหตุผลว่า สภาจังหวัดตามพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้สภาจังหวัดตามพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 เป็นเพียงสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ขาดอำนาจหน้าที่และงบประมาณที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นในจังหวัด จึงได้ปรับปรุงให้จังหวัดมีอำนาจจัดหารายได้และดำเนินกิจการเองได้ ทั้งให้สภาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นด้วย พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลและประกาศ

ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ลงวันที่ 28 กันยายน 2515 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 อีก 10 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1,2 ในปี พ.ศ. 2499 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 สองครั้ง โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499 ด้วยจุดประสงค์ เพื่อเพิ่มแหล่งที่มารายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ได้รับแบ่งปันหรือ ให้จังหวัดเก็บเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับที่ให้กับเทศบาล ยกเลิกสมาชิกสภาจังหวัดที่มาจากกาแต่งตั้งจากรัฐมนตรี กำหนดให้สภาจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรจำนวนอย่างน้อย 24 คน

ครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2506 โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2506 ด้วยความประสงค์ที่จะปรับปรุงรายจ่ายของจังหวัดให้สอดคล้องกับหลักการงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาล โดยกำหนดให้จังหวัดมีรายจ่าย ดังนี้ คือ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทนอื่นๆ ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่นๆ เงินอุดหนุนและรายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพันหรือตามที่มิ กฎหมายหรือระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

ครั้งที่ 4 ในปี พ.ศ.2509 โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2509 เนื่องจากได้มีการโอนโรงเรียนประถมศึกษาบางประเภทไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดและโอนข้าราชการครูหรือตำแหน่งอื่นๆ ในโรงเรียนนั้นๆ ไปเป็นข้าราชการส่วนจังหวัด โดยที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัดยังไม่ชัดเจนและไม่สะดวกแก่การโอนข้าราชการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องแก้ไขให้มีหลักเกณฑ์ที่แน่ชัด เพื่อให้สามารถโอนข้าราชการได้โดยสะดวก โดยได้แบ่งข้าราชการส่วนจังหวัดออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการส่วนจังหวัดสามัญและข้าราชการส่วนจังหวัดวิสามัญและให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้เป็นระเบียบข้าราชการส่วนจังหวัดโดยอนุโลม นอกจากนี้ยังบัญญัติให้มีคณะกรรมการข้าราชการส่วนจังหวัด (ก.จ.) อนุกรรมการข้าราชการส่วนจังหวัด (อ.ก.จ.) มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ครั้งที่ 5 ในปี พ.ศ. 2510 โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2510 โดยกำหนดให้มีสมาชิกสภาจังหวัดอย่างน้อย 18 คนแต่ไม่เกิน 36 คน กำหนดให้การประชุมสมัยสามัญ มีกำหนด 15 วัน สมัยวิสามัญ มีกำหนด 7 วัน

ครั้งที่ 6,7 ในปี พ.ศ. 2511 โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 7) และ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2511 ได้กำหนดให้ จังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในกิจการ ส่วนจังหวัดเพิ่มมากขึ้นและจังหวัดอาจทำกิจการนอกเขตได้ เมื่อการนั้นจำเป็นต้องทำและเป็น การเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่อยู่ในเขตของตน โดยได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล คณะกรรมการสุขภาพ สภาจังหวัดหรือสภาตำบลแห่งท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้จังหวัด ยังสามารถทำการร่วมกับบุคคลอื่น โดยต่อตั้งบริษัทจำกัดหรือถือหุ้นในบริษัทจำกัด ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติและ (ฉบับที่ 8) ได้ยกเลิก มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2510 เนื่องจากได้มีการยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติหลาย ฉบับแต่ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2510 ยังคงบัญญัติให้นำประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 34 มาใช้บังคับในการแต่งตั้งสมาชิก สภาจังหวัดพระนครและสมาชิกสภาจังหวัดธนบุรีแทนตำแหน่งที่ว่างลง จึงต้องมีการแก้ไข เพิ่มเติม เพื่อยกเลิกมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

ครั้งที่ 8 ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 93 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 โดยเพิ่มบทบัญญัติให้สามารถโอนพนักงานเทศบาลสามัญมาเป็นข้าราชการส่วน จังหวัด ได้ จึงถือได้ว่าเป็นการแก้ไขครั้งที่ 8

ครั้งที่ 9 ในปี พ.ศ. 2521 โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2521 เนื่องด้วยกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการส่วนจังหวัดสามัญ ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้สอนในสถานศึกษา ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่เหมาะสม เพราะมิได้ให้สิทธิข้าราชการดังกล่าวเท่าเทียม กับข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงแก้ไขโดยกำหนดให้แยกประเภทข้าราชการครู ส่วนจังหวัดออกจากข้าราชการส่วนจังหวัดสามัญและให้การบริหารงานบุคคลสำหรับ ข้าราชการครูส่วนจังหวัดกระทำได้โดยพระราชกฤษฎีกา เพื่อวางหลักเกณฑ์ให้ข้าราชการครู ส่วนจังหวัดกระทำได้โดยพระราชกฤษฎีกา วางหลักเกณฑ์ให้ข้าราชการครูส่วนจังหวัด ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกำหนดให้นำกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับแก่ข้าราชการส่วนจังหวัดวิสามัญด้วย

ครั้งที่ 10 ในปี พ.ศ. 2523 โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด (ฉบับ ที่ 10) พ.ศ. 2523 เนื่องจากได้มีการโอนกิจการบริหาร โรงเรียนประชาบาล ซึ่งรวมถึง ข้าราชการครูส่วนจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไปสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายฉบับนี้ จึงกำหนดให้ยกเลิกความใน มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2521 ที่กำหนดให้ข้าราชการส่วนจังหวัดมี 2 ประเภท คือ ข้าราชการส่วนจังหวัดสามัญและข้าราชการครูส่วนจังหวัดแล้วกำหนดเสียใหม่ให้คงเหลือเพียง ข้าราชการส่วนจังหวัดที่มีฐานะเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือน โดยยกเลิกบทบัญญัติในส่วน ที่เกี่ยวกับข้าราชการครูส่วนจังหวัดเพื่อให้สอดคล้องกัน

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 โดยมาตรา 31 ได้กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด มี อำนาจหน้าที่ ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัด ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล และหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น ดังนี้

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
2. การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนาและส่งเสริมวัฒนธรรม
3. การสาธารณสุข
4. การป้องกันโรค การบำบัดโรค การจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล
5. การจัดให้มี การบำรุงทางน้ำและทางบก
6. การจัดให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
7. การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดินและที่สาธารณะ
8. การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
9. การจัดให้มีน้ำสะอาดและการประปา
10. การจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์
11. การจัดให้มีตลาดท่าเทียบเรือและท่าข้าม
12. การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้า
13. การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน
14. การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ

สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมราษฎร

15. การบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
16. การแบ่งสรรเงิน ซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น
17. การจัดการคุ้มครองดูแลและหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด
18. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

19. การพาณิชย์

20. กิจการอื่นๆซึ่งจำเป็น เพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่นหรือกิจการอื่นซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นกิจการส่วนจังหวัด

ระยะที่ 3 ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน

ความพยายามในการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ดำเนินการมาก่อนการบังคับใช้รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวของสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทยในขณะนั้น ทั้งนี้ เนื่องจากผลกระทบของการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่ทำให้เกิดองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นแทบทุกพื้นที่ในประเทศไทย ซึ่งทำให้รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลดลงอย่างมาก เพราะมีพื้นที่ทับซ้อนกับองค์การบริหารส่วนตำบล เขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเหลือเพียงเขตสภาตำบลและมีแนวโน้มจำนวนลดลงเรื่อย ๆ ตามการเพิ่มขึ้นขององค์การบริหารส่วนตำบล ภาษีส่วนใหญ่ จึงตกเป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงจำเป็นต้องปรับปรุง โครงสร้าง อำนาจหน้าที่และรายได้ของตนให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2540 โดยเนื้อหาสาระที่เปลี่ยนไปหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพื้นที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด ดังนั้น พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงทับซ้อนกับพื้นที่ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลและสุขาภิบาล (ในขณะนั้น) รวมถึงเมืองพัทยาในกรณีของจังหวัดชลบุรีด้วย ฉะนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา การปกครองท้องถิ่นของไทยจึงพัฒนามาเป็นท้องถิ่นแบบ 2 ชั้น (Two - Tier System) ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ดังตาราง

ตารางที่ 2 แสดงการจัดชั้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540

กรุงเทพมหานคร	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	←	ท้องถิ่นระดับบน (Upper tier)
	เทศบาล/อบต./เมืองพัทยา	←	ท้องถิ่นระดับล่าง (Lower tier)

ที่มา : สถาบันพระปกเกล้า. 2547 : 15

ในปี พ.ศ. 2542 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 โดยพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 เพื่อปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกและรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด การยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้ง อำนาจ หน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 จึงได้กำหนดให้ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาลงคะแนน เห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สิ้นสุดลงเมื่อราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดลงคะแนนเสียงให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งนอกจากนั้นแล้วยังกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจ หน้าที่ เพิ่มขึ้น คือ ให้มีหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 มาตรา 289 วรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษา ศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การกำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั้งจังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและนับได้ว่าเป็น มิติใหม่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและการปกครองท้องถิ่นของไทย

2. โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฝ่ายนิติบัญญัติ) และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฝ่ายบริหาร) ร่วมกันทำกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และตามกำหนดของกฎหมายโดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สภาพองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สภาพองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 อำนาจหน้าที่ในการเสนอและพิจารณาร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2.1.2 อำนาจหน้าที่ในการควบคุมฝ่ายบริหาร โดยการเสนอญัตติหรือการตั้งกระทู้ถามนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้ว จะต้องไม่เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการหรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นเพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง สำหรับจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของแต่ละจังหวัดไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับประชากรในจังหวัดนั้น ๆ โดยถือเกณฑ์ตามจำนวนของราษฎรในจังหวัดแต่ละจังหวัดตามหลักฐานการทะเบียนที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งครั้งนี้

- 1) จังหวัดใดมีประชากรไม่เกิน 500,000 คน มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 24 คน
- 2) จังหวัดใดมีประชากรเกิน 500,000 คน แต่ไม่เกิน 1,000,000 คน มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 30 คน
- 3) จังหวัดใดมีประชากรเกิน 1,000,000 คน แต่ไม่เกิน 1,500,000 คน มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 36 คน
- 4) จังหวัดใดมีประชากรเกิน 1,500,000 คน แต่ไม่เกิน 2,000,000 คน มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 42 คน
- 5) จังหวัดใดมีประชากรเกิน 2,000,000 คน ขึ้นไป มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ 48 คน

อำเภอหนึ่งมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้หนึ่งคน แต่ถ้ารวมจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากแต่ละอำเภอแล้วไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ให้เอาจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีได้ไปหารจำนวนประชากรทั้งจังหวัด ผลลัพธ์ที่ได้ให้ถือเป็นเกณฑ์สำหรับคำนวณหาสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพิ่มขึ้น โดยอำเภอใดมีประชากรมากที่สุดให้อำเภอนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพิ่มขึ้นหนึ่งคนแล้วเอาผลลัพธ์ดังกล่าวหักออกจากจำนวนประชากรของอำเภอนั้นเหลือเท่าใด ให้ถือเป็นจำนวนของประชากรของอำเภอนั้นในการพิจารณาเพิ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ยังขาดอยู่และทำเช่นนี้ต่อไปจนได้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดครบจำนวน

อายุของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีกำหนดคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนับแต่วันเลือกตั้ง

การจัดโครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนึ่งคนและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสองคน ส่วนเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลือกมาจากข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามมติที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นอกจากนี้แล้วยังมีคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อปฏิบัติงานตามมติที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายอีก 2 คณะ ได้แก่ (ข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น. 2547 : 22)

คณะกรรมการสามัญ ประกอบด้วยสมาชิกสภาท้องถิ่นมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน

คณะกรรมการวิสามัญ ประกอบด้วย สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน การแต่งตั้งบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นคณะกรรมการวิสามัญทั้งคณะจะกระทำไม่ได้

2.2 นายกองการบริหารส่วนจังหวัด

นายกองการบริหารส่วนจังหวัด มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ กรณีดำรงตำแหน่งไม่ครบ 4 ปี ให้นับเป็นหนึ่งวาระและเมื่อได้ดำรงตำแหน่งสองวาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีก เมื่อพ้นระยะเวลาสี่ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

มีอำนาจหน้าที่ ควบคุมและรับผิดชอบ ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายได้ตามเกณฑ์ ดังนี้

2.2.1 สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดใด มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 48 คน ให้แต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ไม่เกิน 4 คน

2.2.2 สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดใด มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 36 คนและ 42 คน ให้แต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ไม่เกิน 3 คน

2.2.3 สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดใด มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 24 คนและ 30 คน ให้แต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ไม่เกิน 2 คน

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รวมกันไม่เกิน 5 คน

2.3 คุณสมบัติของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

บุคคลผู้มีสิทธิ์สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ดังนี้

2.3.1 มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

2.3.2 สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกรัฐสภา

2.3.3 ไม่เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการหรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นเพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

2.4 อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีดังนี้

- 2.4.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติและนโยบาย
- 2.4.2 สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2.4.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2.4.4 วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- 2.4.5 รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2.4.6 ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกฎหมายอื่น

2.5 นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 2.5.1 ถึงคราวออกตามวาระ
- 2.5.2 ตาย
- 2.5.3 ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- 2.5.4 ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 35/1
- 2.5.5 กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 45/1 หรือ 2
- 2.5.6 รัฐมนตรีสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 44/3 (3) มาตรา 45 วรรคห้า หรือมาตรา 79
- 2.5.7 ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 2.5.8 ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น
- เมื่อมีข้อสงสัยว่าความเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสิ้นสุดลง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดถือเป็นที่สุด

ในระหว่างที่ไม่มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่าที่จำเป็นได้ชั่วคราว จนถึงวันประกาศผลเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ให้มีปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด รองจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายการจัดโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ประกอบกับประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับการแบ่งส่วนราชการวิธีการบริหารและกิจการอันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนี้

- 1) สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหัวหน้าสำนักปลัดเป็นผู้บังคับบัญชามีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใดในองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยเฉพาะรวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของกองราชการในองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2) กองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีผู้อำนวยการกองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ งานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การประชุมคณะกรรมการต่างๆของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำระเบียบวาระการประชุม การติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือคณะกรรมการต่างๆของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมายข้อบังคับการประชุม กระทั่งถาม งานประวัติ สิทธิและสวัสดิการต่างๆของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 3) กองแผนและงบประมาณ มีผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณเป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานวิเคราะห์นโยบายและงานการจัดทำแผน

พัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การประสานแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด งานคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานจัดทำงบประมาณรายจ่าย งานติดตามและประเมินผลแผนงานและโครงการ งานจัดระบบข้อมูลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

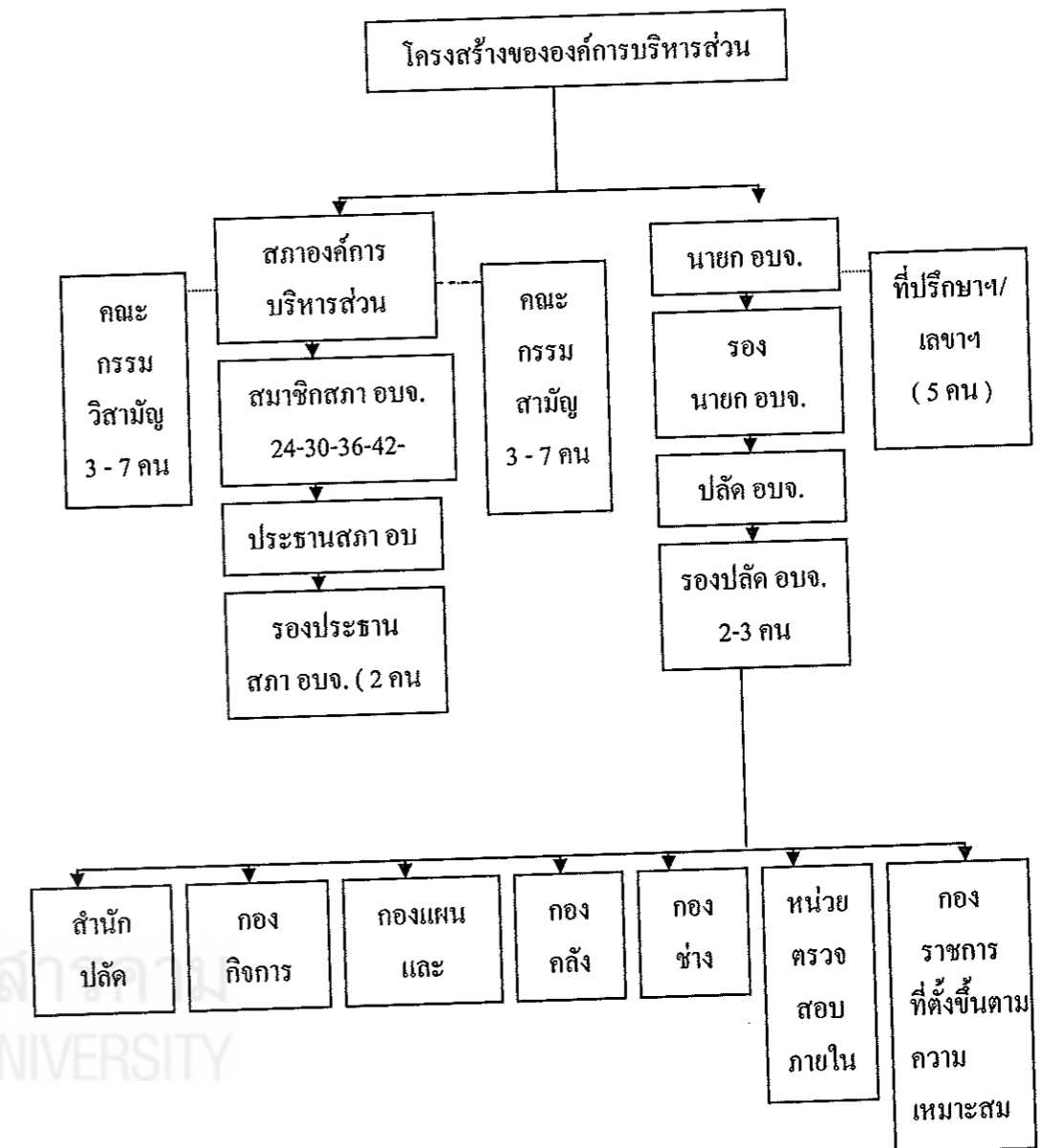
4) กองคลัง มีผู้อำนวยการกองคลังเป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการรับ การจ่าย การนำส่งเงิน การเก็บรักษาเงินและเอกสารทางการเงิน การตรวจสอบใบสำคัญ ฎีกา ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เงินบำเหน็จ บำนาญ จัดทำฐานะทางการเงิน งานการจัดทำบัญชี งานทะเบียนคุมเงินรายได้และรายจ่าย ควบคุมการเบิกจ่ายเงิน

5) กองช่าง มีผู้อำนวยการกองช่างเป็นผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจ การออกแบบ การจัดทำข้อมูลทางด้านวิศวกรรม การจัดเก็บและทดสอบคุณภาพวัสดุ การออกแบบแปลนการก่อสร้าง การตรวจสอบการก่อสร้าง งานควบคุมอาคารตามระเบียบกฎหมาย งานวางแผนปฏิบัติการก่อสร้างและซ่อมบำรุง การควบคุมการก่อสร้างและซ่อมบำรุง งานแผนงานด้านวิศวกรรมเครื่องกล

6) หน่วยตรวจสอบภายใน เป็นหน่วยราชการที่มีฐานะต่ำกว่ากอง เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชีเอกสารการเบิกจ่าย เอกสารการรับเงินทุกประเภท ตรวจสอบการเก็บรักษาหลักฐานการบัญชี งานตรวจสอบพัสดุและเก็บรักษา งานตรวจสอบทรัพย์สินและการหาประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

7) กองราชการที่ตั้งขึ้นตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำหนด ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ที่มา : พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2546

ประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด (2544 : 17)

3. รายได้และรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจมีรายได้ดังต่อไปนี้ (มาตรา 73)

1. ภาษีอากรตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้
2. ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ค่าใบอนุญาต ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้
3. รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
4. รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
5. รายได้จากการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
6. พันธบัตรหรือเงินกู้ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้
7. เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคลต่างๆ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี
8. เงินอุดหนุนหรือรายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
9. เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
10. รายได้อื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

3.1 รายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจแบ่งตามแหล่งที่มาได้ 3 ประเภท คือ

3.1.1 รายได้ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บเอง ได้แก่ รายได้หมวดภาษีอากร หมวดค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต หมวดรายได้เบ็ดเตล็ด หมวดรายได้จากทรัพย์สิน หมวดรายได้จากทุน

3.1.2 รายได้ที่รัฐบาลจัดเก็บแล้วจัดสรรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ หมวดภาษีจัดสรร

3.1.3 รายได้ที่รัฐบาลอุดหนุนให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ หมวดเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนจากรัฐบาลที่มีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะ

3.2 รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจมีรายจ่าย ดังต่อไปนี้ (มาตรา 74)

- 3.2.1 เงินเดือน
- 3.2.2 ค่าจ้าง
- 3.2.3 ค่าตอบแทนอื่นๆ

3.2.4 ค่าใช้สอย

3.2.5 ค่าวัสดุ

3.2.6 ค่าครุภัณฑ์

3.2.7 ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอื่นๆ

3.2.8 เงินอุดหนุน

3.2.9 รายจ่ายอื่นใดตามที่มีข้อผูกพันหรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบ

กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 เป็นความสัมพันธ์ในระบบรัฐสภา (parliamentary System) เป็นระบบอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร ไม่ได้แยกจากกันเด็ดขาด ฝ่ายบริหารมีที่มาจากมติของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนั้น ฝ่ายบริหารต้องอาศัยเสียงข้างมากในสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการผลักดันเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะในการผลักดันร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ถ้าหากฝ่ายบริหาร ไม่มีเสียงสนับสนุนข้างมากจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะทำให้ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ต้องตกไปหรือที่นิยมเรียกกันว่า "สภาคว่ำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม" ส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องพ้นจากตำแหน่ง ปัญหาที่นับว่าเป็นปัญหาใหญ่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อย การบริหารงานขาดความต่อเนื่องมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการบริหารงานบ่อยครั้งตามผู้บริหารที่เปลี่ยนแปลงไป สุดท้ายผลเสียตกอยู่กับประชาชนในท้องถิ่น

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวในปี พ.ศ. 2546 จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 โดยได้กำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน แก้ไขความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับฝ่ายบริหารมาเป็นระบบประธานาธิบดี (Presidential System) เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสถานะที่เข้มแข็งขึ้น พ้นจากตำแหน่งได้ยากขึ้น มีกลไกในการคานอำนาจกับสภาองค์การบริหารส่วน

จังหวัดมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม โดยกฎหมายได้กำหนดไว้ ดังนี้

ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมากลุ่มหนึ่ง เพื่อพิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้ง โดยการแก้ไขปรับปรุงหรือยื่นยื่นร่างข้อบัญญัติ จำนวน 15 คน ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเสนอ จำนวน 7 คนและบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเสนอโดยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก 7 คน รวมเป็น 14 คน โดยให้ตั้งให้เสร็จภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่รับหลักการร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย จากนั้นให้คณะกรรมการทั้ง 14 คน ร่วมปรึกษากันและเสนอบุคคล ซึ่งมีได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และมีได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนึ่งคน เป็นประธานกรรมการ โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 7 วันนับตั้งแต่วันที่กรรมการครบสิบสี่คน

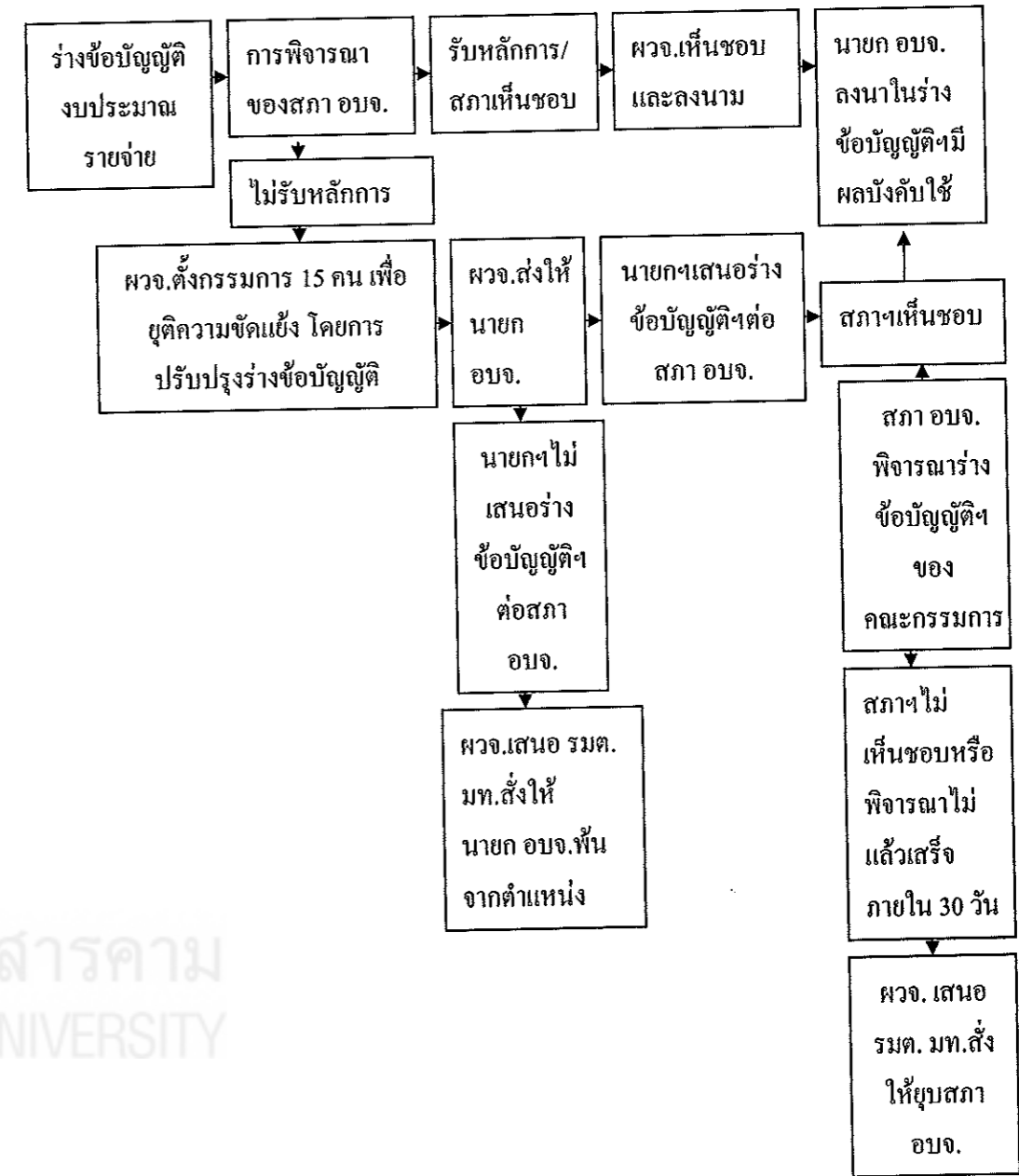
เมื่อได้กรรมการครบ 15 คนแล้ว ให้คณะกรรมการดังกล่าว พิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้แต่งตั้งประธานกรรมการ ในคราวแรกแล้วรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ประธานคณะกรรมการรวบรวมผลการพิจารณาแล้ววินิจฉัยชี้ขาดแล้วรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด จากนั้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งร่างข้อบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือประธานกรรมการให้แก่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเสนอร่างข้อบัญญัติดังกล่าวต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดภายใน 7 วัน

ในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ไม่เสนอร่างข้อบัญญัติดังกล่าวต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายจากผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อสั่งให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ้นจากตำแหน่งและหากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่เสนอร่างข้อบัญญัติต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่รับหลักการหรือพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัตินั้น ให้ผู้ว่า

ราชการจังหวัดเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้ยุบสภาองค์การบริหารส่วน
จังหวัด พิจารณาได้จากแผนภูมิ ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภูมิที่ 2 แสดงกลไกการกานอำนาจระหว่างสภา อบจ. กับ นายก อบจ. ในการพิจารณาร่าง
ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

ที่มา : พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึง
(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546

จากแผนภูมิดังกล่าว จะเห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสถานะที่เข้มแข็งขึ้น เพราะเมื่อร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมไม่ผ่านการพิจารณาของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ไม่ได้ทำให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องพ้นจากตำแหน่งในทันที ยังมีกลไกในการหาข้อยุติความขัดแย้งทั้งสองฝ่าย โดยมีคณะกรรมการ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งขึ้นมาทำหน้าที่ดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีมาตรการในการควบคุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ถ้าสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่รับร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้

5. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตามหลักการของการจัดการปกครองท้องถิ่นเหตุผลประการหนึ่งก็เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดทำกิจกรรมด้วยตนเอง ทั้งนี้ ก็เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล และยังเป็น การปฏิบัติงานที่ตรงกับสภาพของปัญหาและความต้องการของประชาชน ได้เป็นอย่างดี

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ในด้านการให้บริการสาธารณะในพื้นที่ทั้งจังหวัดและยังมีอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายอื่นๆอีก สำหรับ อำนาจ หน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 17 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ ดังนี้

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 ดังนี้

1. ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
2. จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
3. สนับสนุนสภาพตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

4. ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

5. แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

6. อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะภายในเขตสภาตำบล

7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

8. จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกิจการนั้น เป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

9. จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

บรรดาอำนาจหน้าที่ใด ซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้นและหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

กฎกระทรวง (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ลงวันที่ 15 กันยายน 2541 ซึ่งกำหนดว่า ให้กิจการดังต่อไปนี้ เป็นกิจการที่ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นสมควรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ

1. จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคและการเกษตร
2. กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. บำบัดน้ำเสีย
4. บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. วางผังเมือง

6. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ซึ่งอย่างน้อยต้องเป็นทางหลวงชนบทตาม

กฎหมายว่าด้วยทางหลวง

7. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ

8. จัดให้มีท่าเทียบเรือ ท่าข้าม ที่จอดรถและตลาด

9. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

10. รักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

11. จัดการศึกษา ทำนุบำรุงศาสนาและบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

12. จัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษา สถานพักผ่อนหย่อนใจ สวนสัตว์

และสวนสาธารณะ ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมสำหรับราษฎร

13. จัดให้มีการสังคมสงเคราะห์และการสาธารณสุข

14. ป้องกันและบำบัดรักษาโรค

15. จัดตั้งและการบำรุงสถานพยาบาล

16. ส่งเสริมการท่องเที่ยว

17. ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาคาการประกอบอาชีพ

18. กิจการที่ได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและการประสานการจัดทำแผนพัฒนา
จังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

2. การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในการพัฒนาท้องถิ่น

3. การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นอื่น

4. การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อื่น

5. การคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

6. การจัดการศึกษา
7. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน
8. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
9. การส่งเสริมพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม
10. การจัดตั้งและดูแลระบบน้ำเสียรวม
11. การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
12. การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ
13. การจัดการและดูแลสถานีขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ
14. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
15. การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุนและการทำกิจการไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ
16. การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
17. การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง
18. การส่งเสริมการศึกษา จารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
19. การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
20. การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ
21. การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร
22. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
23. การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด
24. จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตและกิจการนั้นสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
25. สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
26. การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

27. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและ
ผู้ด้อยโอกาส

28. จัดทำกิจการใดตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น
กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

29. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการประกาศกำหนด

6. การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนจังหวัด

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3)
พ.ศ. 2546 ได้กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ใน 2 ลักษณะ
คือ การกำกับดูแลการกระทำขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและการกำกับดูแลองค์กร
และบุคคล กฎหมายกำหนดให้

การกำกับดูแลการกระทำขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยกระทรวงมหาดไทย
และผู้ว่าราชการจังหวัด เช่น

1. การมอบให้เอกชนทำกิจการซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วน
จังหวัดและเรียกเก็บค่าธรรมเนียมค่าบริการหรือค่าตอบแทนต้องได้รับความเห็นชอบจากสภา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน รวมทั้งจะต้องปฏิบัติตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 49)
2. การดำเนินกิจการเชิงพาณิชย์ต้องทำตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด
(มาตรา 50)
3. ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้เห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ก่อนประกาศใช้ (มาตรา 53)
4. การคลัง การงบประมาณ การรักษาทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จาก
ทรัพย์สิน การดำเนินกิจการพาณิชย์ การพัสดุและการจัดจ้างให้เป็นไปตามระเบียบที่
กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 76)
5. ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจยับยั้งการปฏิบัติการของนายกองค์การบริหารส่วน
จังหวัดหรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรณีที่เห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสียหายหรือ
ฝ่าฝืนกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ (มาตรา 77)

6. ผู้ว่าราชการจังหวัด อาจสั่งเพิกถอนมติของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีข้อบัญญัติได้กรณีปรากฏว่ามตินั้นฝ่าฝืนกฎหมาย กฎหรือระเบียบข้อบังคับของราชการ หรือเป็นมตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (มาตรา 78)

การกำกับดูแลองค์กรและบุคคล มีทั้งการกำกับดูแลภายในองค์กร องค์การบริหารส่วนจังหวัดและการกำกับดูแลจากภายนอก เช่น

1. ผู้ว่าราชการจังหวัด สั่งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ออก เนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม (มาตรา 11 (4))
 2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดออก เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนแล้วปรากฏว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาสัมปทานที่ทำกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (มาตรา 11 (5))
 3. สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีมติให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดออก เพราะประพฤติเสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือกระทำการอันอาจเสื่อมเสียประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (มาตรา 11 (6))
 4. ข้อบังคับการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด (มาตรา 26)
 5. ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงหรือสั่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดชี้แจงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (มาตรา 77)
 6. ผู้ว่าราชการจังหวัด สามารถดำเนินการสอบสวนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกรณีที่ละเลยไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือปฏิบัติไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่หรือประพฤติตนฝ่าฝืนความสงบเรียบร้อยของประชาชน หากปรากฏพฤติการณ์เช่นนั้นเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง (มาตรา 79) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยคำแนะนำของผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ คำสั่งยุบต้องแสดงเหตุผลและกำหนดวันเลือกตั้งใหม่
- การยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นมาตรการในกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่เข้มข้นที่สุด เนื่องจากเป็นคำสั่งที่ให้ผู้ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนต้องออกจากตำแหน่งทั้งหมดในคราวเดียวกัน โดยคำแนะนำของผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดของตน

ในทฤษฎี การกำกับดูแลจากส่วนกลางควรเป็นไปในลักษณะของการควบคุมตามกฎหมาย (Legislative Control) คือ ส่วนกลางมีอำนาจวินิจฉัยความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำเช่นนั้น แต่ไม่ควรมีอำนาจวินิจฉัยความเหมาะสมของการกระทำ

ดังนั้น อำนาจในการยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดดังกล่าวข้างต้น ควรจะใช้ได้ต่อเมื่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เพราะมีเจตนาใช้อำนาจในทางที่ผิดหรือปฏิเสธที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ไม่ให้ยุบสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพราะเห็นว่าปฏิบัติงานไม่ตรงกับความประสงค์

7. องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

7.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด (องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. 2548 - 2552 : 7 – 26)

ขนาดที่ตั้งและพื้นที่

จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 512 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 8,463.88 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 5,187,156 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่นๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับอำเภอกมลาไสย อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอธวัชชัย จังหวัดกาฬสินธุ์และอำเภอกำแพงศรี จังหวัดมุกดาหาร

ทิศตะวันออก ติดกับ อำเภอลือทอง อำเภอมืองและอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร

ทิศใต้ ติดกับ อำเภอนาคู อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันตก ติดกับ อำเภอวาปีปทุม อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอเมือง

จังหวัดมหาสารคาม

ภูมิประเทศและภูมิอากาศ

1. ภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 130 – 160 เมตร สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดร้อยเอ็ด สามารถแบ่งได้ดังนี้

บริเวณภูเขาตอนเหนือของจังหวัด ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ป่าไม้และภูเขาเตี้ยๆ อยู่ในพื้นที่อำเภอหนองพอก โพนทราย โพนทองและเมยวดี

บริเวณที่ราบสูง ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น อยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัดในเขตท้องที่ อำเภอเสถภูมิ อาจสามารถ เมืองสรวง จตุรพักตรพิมาน เมืองร้อยเอ็ด ธวัชบุรี เชียงขวัญ พุ่งเขาหลวง

บริเวณที่ราบ เป็นพื้นที่ราบริมฝั่งน้ำที่ไหลผ่านจังหวัดร้อยเอ็ด (แม่น้ำมูล) ครอบคลุมพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดในท้องที่อำเภอปทุมรัตต์ เกษตรวิสัย เมืองสรวง สุวรรณภูมิ พนมไพร โพนทราย หนองฮี ซึ่งเป็นที่ราบต่ำรูปกะทะ ที่เรียกว่า “ทุ่งกุลาร้องไห้”

2. ภูมิอากาศ โดยทั่วไปจังหวัดร้อยเอ็ดมีอากาศร้อนจัด และแห้งแล้งในฤดูร้อนและอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้ คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์

ในปี พ.ศ. 2549 จังหวัดร้อยเอ็ดมีฝนตกประมาณ 109 วัน ปริมาณน้ำฝนที่วัดได้ 1,254.5 มิลลิเมตร อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 35.83 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 17.18 องศาเซลเซียส

การปกครองและประชากร

1. การปกครอง ในปี พ.ศ. 2549 จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 20 อำเภอ 192 ตำบล 2,431 หมู่บ้าน รวมทั้งหมู่บ้านในเขตเทศบาล โดยมีอำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด เกษตรวิสัย ปทุมรัตต์ ธวัชบุรี จตุรพักตรพิมาน พนมไพร โพนทอง โพธิ์ชัย หนองพอก เสถภูมิ สุวรรณภูมิ เมืองสรวง โพนทราย อาจสามารถ เมยวดี ศรีสมเด็จ จังหาร เชียงขวัญ หนองฮีและอำเภอพุ่งเขาหลวง

2. การปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 16 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 192 แห่ง ดังตาราง

ตารางที่ 3 จำนวนตำบล หมู่บ้านและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรายอำเภอ

ลำดับ ที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวน ตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน อบต.	จำนวน เทศบาล เมือง	จำนวน เทศบาล ตำบล	จำนวน อบจ.
1	เมืองร้อยเอ็ด	495.79	14	198	14	1	-	1
2	เสลภูมิ	792.34	18	235	18	-	1	-
3	สุวรรณภูมิ	1,107.40	15	197	15	-	1	-
4	เกษตรวิสัย	580.13	13	174	13	-	1	-
5	ธวัชบุรี	510.08	12	147	12	-	2	-
6	จตุรพักตรพิมาน	521.99	12	147	12	-	1	-
7	พนมไพร	485.96	13	160	13	-	1	-
8	โพนทอง	719.15	14	191	14	-	1	-
9	โพธิ์ชัย	349.31	9	115	9	-	1	-
10	หนองพอก	599.47	9	120	9	-	1	-
11	เมืองสรวง	209.44	5	49	5	-	1	-
12	อาจสามารถ	454.44	10	138	10	-	1	-
13	จังหาร	162.94	8	110	8	-	1	-
14	โพนทราย	215.85	5	57	5	-	1	-
15	เมยวดี	180.59	4	43	4	-	1	-
16	ศรีสมเด็จ	217.67	8	82	8	-	-	-
17	ปทุมรัตน์	356.9	8	97	8	-	1	-
18	หนองฮี	165.37	4	54	4	-	-	-
19	เสิงสาง	130	6	66	6	-	-	-
20	ทุ่งเขาหลวง	164.06	5	51	5	-	-	-
	รวมทั้งสิ้น	8,463.88	192	2,431	192	1	16	1

ที่มา: ปกครองจังหวัดร้อยเอ็ด. 2549

3. ประชากร สถิติกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2549 จังหวัดร้อยเอ็ด มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 1,310,672 คน เป็นหญิงจำนวน 656,083 คน ชาย 654,589 คน ประชากรมีความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 158 คน ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีจำนวน 153,282 คน และอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล จำนวน 1,157,390 คน

4. แรงงาน จากผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรจังหวัดร้อยเอ็ดในปี พ.ศ.2549 (ข้อมูลเฉลี่ย 4 ไตรมาส) พบว่ามีประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในกำลังแรงงานรวมจำนวน 753,054 คน โดยเป็นผู้มีงานทำ จำนวน 736,956 คน ผู้ไม่มีงานทำ จำนวน 9,207คน ซึ่งเป็นอัตราว่างงาน ร้อยละ 1.2

ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำและสภาพทางเศรษฐกิจ

1. ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำ ที่สำคัญตามธรรมชาติ ส่วนใหญ่มีต้นน้ำจากภูเขาต่างๆ ซึ่งได้แก่ แม่น้ำชี แม่น้ำมูล แม่น้ำยัง ลำน้ำเสียว ลำน้ำพลับพลา ลำน้ำเตา นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำชลประทานที่ได้สร้างขึ้น เช่น อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง 14 แห่ง อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 225 แห่ง ฝ่ายคอนกรีต 74 แห่ง อู คลอง 392 แห่ง ทำนบ 7 แห่ง สระ หนอง บึง อีกจำนวน 378 แห่ง ที่สร้างเก็บน้ำไว้ใช้ตลอดปี

2. สภาพทางเศรษฐกิจ จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่า ในปี พ.ศ. 2549 จังหวัดร้อยเอ็ดมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) ตามราคาประจำปี 39,216 ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (Per Capita GPP) 28,461 บาท ซึ่งอยู่เป็นอันดับที่ 14 ของภาคและเป็นอันดับที่ 71 ของประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. จังหวัดร้อยเอ็ด. 2549 : 7)

การคมนาคมและการขนส่ง

1. ทางรถยนต์ จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามทางรถยนต์หลวงหมายเลข 23 ประมาณ 512 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทาง ร้อยเอ็ด – มหาสารคาม – บ้านไผ่ – นครราชสีมา – สระบุรี - กรุงเทพฯ

2. รถประจำทาง จากสถานีขนส่งสายตะวันออกเฉียงเหนือ (หมอชิตใหม่) ใช้เวลาเดินทาง 7 ชั่วโมง มีรถโดยสารทั้งธรรมดาและปรับอากาศ ตลอดทั้งวัน สอบถามได้ที่ บริษัทขนส่งจำกัดและสถานีขนส่งจังหวัดร้อยเอ็ด

3. เครื่องบิน จังหวัดร้อยเอ็ด มีสนามบินพาณิชย์ภายในประเทศชั้น 2 แห่งแห่ง ซึ่งได้เปิดสายการบินระหว่างร้อยเอ็ด - กรุงเทพฯ, กรุงเทพฯ - ร้อยเอ็ด มีสายการบินของบริษัท พีบีแอร์ จำกัด ซึ่งทำการบินเฉพาะวันจันทร์ - เสาร์ ขาขึ้นและขาล่องวันละ 1 เที่ยวบิน ซึ่งในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนเที่ยวบินทั้งหมด 906 เที่ยวบิน

4. การคมนาคมติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง มีทางหลวงแผ่นดินที่สามารถใช้เดินทางติดต่อภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงได้โดยสะดวก ถนนสายหลักที่สำคัญ เช่น ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 23 ซึ่งเป็นถนนที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดร้อยเอ็ด มหาสารคาม และจังหวัดยโสธร หมายเลข 214 เป็นถนนที่เชื่อมต่อจังหวัดสุรินทร์ หมายเลข 215 เป็นถนนที่เชื่อมต่อจังหวัดกาฬสินธุ์และหมายเลข 202 เป็นถนนที่เชื่อมต่อจังหวัดบุรีรัมย์และหมายเลข 2046 เป็นถนนที่เชื่อมต่อจังหวัดมุกดาหาร

การสาธารณสุขโลก

1. การสื่อสาร ในปี พ.ศ. 2549 จังหวัดร้อยเอ็ด มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข 20 แห่ง มีชุมสายโทรศัพท์ 20 ชุมสาย มีจำนวน 40,931 เลขหมายและเลขหมายที่มีผู้เช่าทั้งสิ้น 35,914 เลขหมาย

2. สถานีวิทยุ จังหวัดร้อยเอ็ด มีสถานีวิทยุกระจายเสียง จำนวน 6 สถานี ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียง จส. 3 สถานีวิทยุกระจายเสียง กองทัพอากาศที่ 2 สถานีวิทยุกระจายเสียง ตำรวจภูธรภาค 4 สถานีวิทยุกระจายเสียง อสมท. สถานีวิทยุกระจายเสียงกรมประมง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุกระจายเสียง วิทยุชุมชน 58 แห่ง

3. การประปา ในปี พ.ศ. 2549 จังหวัดร้อยเอ็ด ผลิตน้ำได้ทั้งสิ้น 8,556,675 ลูกบาศก์เมตรและปริมาณน้ำที่จำหน่ายให้แก่ผู้ใช้ 6,543,425 ลูกบาศก์เมตร มีผู้ใช้น้ำประปาทั้งสิ้น 25,766 ราย

4. การไฟฟ้า ในปี พ.ศ. 2549 มีกระแสไฟฟ้าที่ใช้ทั้งสิ้น 410,883,904.54 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 287,772 ราย

5. การศึกษา ในปีการศึกษา 2549 มีสถาบันการศึกษาในระดับอนุบาล ถึงมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 916 โรงเรียน มีครูทั้งหมด 12,431 คน จำนวนนักเรียน 23,748 คน จำนวนห้องเรียน 10,128 ห้อง อัตราส่วนนักเรียน 19 คน ต่อครู 1 คน

6. การสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2549 จังหวัดร้อยเอ็ด มีโรงพยาบาล 20 แห่ง จำนวน 1,359 เตียง มีจำนวนแพทย์ 124 คน ทันตแพทย์ 36 คน พยาบาล 1,163 คน ผู้ช่วยพยาบาล 161 คน อัตราส่วนแพทย์ 1 คน ต่อประชากร 10,570 และนอกจากนี้ยังมี

สถานีอนามัย 230 แห่ง คลินิกเอกชน 189 แห่ง

สถานที่ที่น่าสนใจและแหล่งท่องเที่ยว

1. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติร้อยเอ็ด เดิมจัดตั้งขึ้นตามดำริของท่าน ศาสตราจารย์ ดร.ถ้อย สวัสดิ์พาณิชย์ ในอันที่จะเป็นพิพิธภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมอีสาน โดยเฉพาะผ้าไหมและผ้าพื้นเมือง ต่อมาเมื่อกรมศิลปกรมีนโยบายจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมืองขึ้น จึงได้ทำการปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาในการจัดแสดง ให้ครอบคลุมข้อมูลเรื่องราวของจังหวัดในทุกด้าน เช่น ความรู้ด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ โบราณคดี ประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญ วิถีชีวิต ประเพณีและศิลปหัตถกรรมและในการจัดแสดง ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้แก่ ระบบสารสนเทศ การทำหุ่นจำลองและฉากชีวิตต่างๆ เข้ามาประกอบการนำเสนอเรื่องราวทำให้อาจกล่าวได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่มีความทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในความดูแลของกรมศิลปกร ตั้งอยู่บนถนนเพลินจิต ใกล้กับโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
2. บึงพลาญชัย เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นเกาะขนาดใหญ่ บริเวณเกาะได้ตกแต่งไว้อย่างสวยงาม ในน้ำบริเวณเกาะมีปลานานาชนิดอยู่จำนวนมาก ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและจัดงานประเพณี มีสิ่งก่อสร้างจำลอง ภูพลาญชัย น้ำตกจำลอง สระบริสุทธิ์ สวนสุขภาพและสนามเด็กเล่น บึงแห่งนี้ตั้งอยู่ใจกลางเมือง ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
3. วัดกลางมิ่งเมือง เป็นวัดเก่าแก่สันนิษฐานว่าสร้างก่อนตั้งเมืองร้อยเอ็ด ในอดีตเคยใช้เป็นที่ประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา ปัจจุบันเป็นสถานที่ศึกษาปริยัติธรรม และเป็นสถานที่สอบธรรมสถาน บริเวณผนังรอบอุโบสถมีลวดลายภาพวาดแสดงถึง พุทธประวัติ สวยงามและมีค่าทางศิลปะ ในวัดมีหอระฆังสูงสวยงาม นักท่องเที่ยวนิยมขึ้นไปบนหอระฆังเพื่อจะมองเห็นทัศนียภาพสวยงามของจังหวัด พร้อมอธิษฐานขอพรแล้วตีระฆังให้ได้ยินคำขอไปถึงสวรรค์ ตั้งอยู่บนเนินในเมือง ถนนสายศุภพามาธิในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
4. วัดสระทอง เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อบุญรอดพระสังกัจจายน์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองขนาดใหญ่สวยงาม หน้าตักกว้าง 2.40 เมตร นั่งขัดสมาธิ สูง 2.75 เมตร ข้าราชการและประชาชนชาวจังหวัดร้อยเอ็ด นิยมไปขอพร เพราะมักจะสัมฤทธิ์ผลเป็นที่เลื่องลือ ส่วนมากจะบนด้วยทองคำเปลวเท่าอายุผู้บน ตั้งอยู่บนหน้าผา

5. สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นแหล่งแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจัดชนิดต่างๆมากมายหลายชนิดของภาคอีสาน แสดงพัฒนาการความเป็นอยู่ของสัตว์น้ำจัดเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ตลอดจนการศึกษา วิธีแพร่พันธุ์และความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ และสิ่งแวดล้อม ตั้งอยู่ใกล้วัดบึงพระลานชัย

6. สวนสาธารณะพุทธประวัติเวสสันดรชาดก พื้นที่สวนล้อมรอบด้วยบึงขนาดใหญ่ประกอบด้วยหุ่นหล่อสวยงามของพระเวสสันดรชาดก ทั้ง 13 กัณฑ์ ตั้งอยู่บ้านน้อยหัวฝาย หมู่ที่ 8 ตำบลรอบเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

7. ปรากฏ์หรือปราสาทหนองคู เป็นโบราณสถาน ซึ่งสันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลจากศิลปะขอม ปรากฏ์เป็นกลุ่มอาคารอันประกอบด้วย ปรากฏ์ประธาน บรรณาลัย กำแพง พร้อมซุ้มประตูและสระน้ำนอกกำแพง โดยทั่วไปนับว่าอยู่ในสภาพเดิมพอสมควร โดยเฉพาะปรากฏ์ประธาน หลังคาทรงเหลี่ยม 3 ชั้นและมีฐานบัวยอดปรากฏ์อยู่ตอนบนอาคารอื่นๆ แม้จะหักพังแต่ทางวัดก็จัดบริเวณให้ร่มรื่น สะอาดตา ปรากฏ์ตั้งอยู่ภายในวัดศรีรัตนาราม ตำบลมะฮี อำเภอธวัชบุรี

8. กู่กาสิงห์ เป็นโบราณสถาน ซึ่งสันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลจากศิลปะขอม ประกอบด้วยปรากฏ์อิฐ 3 องค์ ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงเดียวกัน มีวิหารหรือบรรณาลัยอยู่ทางด้านหน้าทั้งสองข้าง ทั้งหมดล้อมรอบด้วยกำแพงมีซุ้มประตูทั้ง 4 ทิศ ถัดออกไปเป็นกู่แก้วน้ำแก้วม้า ล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง ตั้งอยู่บ้านกู่กาสิงห์ ตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย

9. กู่พระโกนา เป็นโบราณสถาน ซึ่งสันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลจากศิลปะขอม ประกอบด้วยปรากฏ์อิฐ 3 องค์ บนฐานศิลาทรายเรียงจากเหนือไปได้ ทั้งหมดหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีกำแพงล้อมรอบและบริเวณป่ารอบกู่มีฝูงลิงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ตั้งอยู่ตำบลสระตุ อำเภอสุวรรณภูมิ ริมถนนสายร้อยเอ็ด - สุรินทร์

10. บึงเกลือ เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่มีเนื้อที่ 7,500 ไร่ มีน้ำขังตลอดปี ริมบึงมีหาดทรายขาวสะอาดกว้างขวาง สวยงามดูหาดทรายริมทะเล ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน โดยทั่วไป ตั้งอยู่ที่ตำบลบึงเกลือ อำเภอเสลภูมิ ถนนร้อยเอ็ด - ยโสธร

11. วนอุทยานผาน้ำย้อย เป็นน้ำผานหินขนาดใหญ่ มีน้ำไหลซึมอยู่ตลอดปี พื้นที่ส่วนมากเป็นภูเขาหินปูน มีลักษณะสูงชันสลับซับซ้อนสวยงามตามธรรมชาติ มีพืชพันธุ์ขึ้นหนาแน่น เป็นป่าไม้เนื้อแข็งนานาชนิดและมีสัตว์ป่าอาศัยอยู่หลายชนิด เช่น หมูป่า เก้ง กวาง ไก่ป่า ฯลฯ ตั้งอยู่ที่ตำบลผาน้ำย้อย อำเภอหนองพอก ห่างจากตัวเมืองร้อยเอ็ด ประมาณ 79 กิโลเมตร เส้นทางเดียวกับพระมหาเจดีย์ชัยมงคล

12. สวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีไทย เป็นโครงการสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีไทยประจำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดสร้างเป็นสวนพุทธประวัติ สวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีไทย สวนสมุนไพร สวนมหาเวสสันดรชาดก สวนป่าเปิดเขาเขียวและปลูกไม้มีค่าตั้งอยู่ในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติดงมะเอี๋ย ตำบลผาน้ำย้อย อำเภอหนองพอก เส้นทางเดียวกับพระมหาเจดีย์ชัยมงคล

13. พระมหาเจดีย์ชัยมงคล เป็นมหาเจดีย์ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย กว้าง 101×101 เมตร สูง 101 เมตร สร้างในเนื้อที่ 101 ไร่ มีกำแพงกว้างสามารถเดินได้โดยรอบ เพื่อปิดล้อมพื้นที่ป่า 7,000 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งตัวองค์พระธาตุได้ตกแต่งลวดลายงดงามวิจิตรด้วยศิลปะยุคใหม่และยุคเก่า เป็นศิลปะร่วมสมัยที่หาดูได้ยาก

14. พุ่่งกุลาร่องไห้ มีพื้นที่กว้างประมาณ 2 ล้าน ไร่ มีอาณาเขตครอบคลุมถึง 5 จังหวัด คือ จังหวัดร้อยเอ็ด (ประมาณ 700,000 ไร่) จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดยโสธร พื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดครอบคลุม อำเภอโพนทราย สุวรรณภูมิ เกษตรวิสัยและปทุมรัตน์ ในอดีตเป็นดินแดนแห่งความแห้งแล้งผืนดินแตกระแหง แต่เมื่อมีโครงการอีสานเขียวเข้ามาพัฒนา ปัจจุบันพุ่่งกุลาร่องไห้จึงเปลี่ยนไปกลายเป็นผืนดินที่มีความอบอุ่นชุ่มชื้นเข้ามาแทนนอกจากนี้ พุ่่งกุลาร่องไห้ยังกลายเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพดีและอร่อยที่สุดของประเทศไทย ซึ่งคุณลักษณะพิเศษของข้าวหอมมะลิคือ เมล็ดข้าวมีความยาวเรียวยาวไม่อ้วนและปลายงอนเล็กน้อย เมล็ดข้าวสารขาวใสไม่เหลือง มีความนุ่มเหนียวเป็นพิเศษและที่สำคัญมีความหอมมาก

ประเพณีและวัฒนธรรม

1. งานบุญผะเหวดร้อยเอ็ด คำว่า ผะเหวด เป็นการออกเสียงตามสำเนียงอีสาน มาจากคำว่า พระเวส ในภาคกลาง ซึ่งหมายถึง พระเวสสันดร งานบุญผะเหวดเป็นประเพณี 1 ในประเพณี 12 เดือน หรือฮีต 12 ของชาวอีสาน โดยเป็นประเพณีที่ทำกันในเดือน 4 หรือเดือนมีนาคม สารสำคัญของงานบุญผะเหวดอยู่ที่การฟังเทศน์ เรื่องเวสสันดรชาดกหรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน 13 กัณฑ์ให้จบภายในวันเดียว เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดร พระโพธิสัตว์ ผู้บำเพ็ญเพียรอันยิ่งใหญ่ ด้วยวิธีบริจาคทานหรือทานบารมี เพื่อเป็นการบำเพ็ญบารมีชาติสุดท้ายหรือมหาชาติของพระองค์ ก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ความนิยมในการฟังเทศน์มหาชาติในประเทศไทยมีมาตั้งแต่

โบราณ ด้วยปรากฏหลักฐานการแต่งวรรณกรรม เรื่อง มหาชาติคำหลวงขึ้นในสมัยอยุธยา สำหรับในภาคอีสานประเพณีดังกล่าวจะเริ่มขึ้นเมื่อใดไม่ปรากฏ แต่คงเป็นเวลานานมาก ด้วยเป็นประเพณีถือสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

วันแรกจัดให้มีการประกวดขบวนแห่กัณฑ์ต่างๆ ซึ่งมีทั้งหมด 13 กัณฑ์ การประกวดตัวละครในเรื่องพระเวสสันดรชาดก การประกวดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและการแสดง แสง - สี - เสียง

วันที่สอง จัดให้มีการแห่กัณฑ์จบ - กัณฑ์หลอน การเทศน์มหาชาติและมีการจัดเลี้ยงข้าวปุ้น (ขนมจีน) แก่ผู้มาเที่ยวชมงานฟรีตลอดงาน “กินข้าวปุ้น บุญสะเทวด ฟังเทศน์มหาชาติ”

2. งานบุญข้าวจี (หรือบุญเดือน 3) เป็นงานประเพณีประจำปีตามหมู่บ้านต่างๆ แต่ที่จัดยิ่งใหญ่และส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ อำเภอโพธิ์ชัย จัดขึ้นระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม ในงานมีขบวนแห่ที่สวยงาม มีการประกวดข้าวจีและประกวดนางปทุมทาสี

3. งานบุญกุดลาน เป็นงานประเพณีประจำปีของอำเภอปทุมรัตน์ จัดขึ้นระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม ในงานมีการสู่วัฒน์ข้าว การประกวดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน การแสดงนิทรรศการ การออกร้านของส่วนราชการ หน่วยงานต่างๆ

4. งานบุญั้งไฟ เป็นงานประเพณีที่สำคัญของภาคอีสาน ร้อยเอ็ดก็เป็นอีกจังหวัดที่มีการจัดประเพณีนี้ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ไปจนถึงระดับอำเภอ เช่น งานประเพณีประจำปีของอำเภอพนมไพร อำเภอหนองพอกและอำเภอสว่างแดนดิน กำหนดจัดงานระหว่างวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ถึงแรม 1 ค่ำ เดือน 7

5. งานประเพณีกวนข้าวทิพย์ของจังหวัดร้อยเอ็ด ในช่วงเทศกาลออกพรรษา ทุกปีจังหวัดร้อยเอ็ดจัดงานประเพณีกวนข้าวทิพย์ที่กลางบึงพลาญชัย ข้าวทิพย์เป็นขนมชนิดหนึ่งมีชื่อเรียกหลายชื่อ ข้าวกระยาทิพย์ ข้าวทิพย์ปายาส ข้าวมธุปายาส ข้าวยาตุ เชื่อกันว่าผู้ใดได้รับประทานข้าวทิพย์จะเกิดสิริมงคล ซึ่งข้าวทิพย์ของจังหวัดร้อยเอ็ดมีส่วนผสมของ นม งา ข้าว ถั่วเขียว อ้อย ข้าวโพด กล้วยไข่ มะพร้าว น้ำตาล ผลไม้ต่างๆ ตามที่ประชาชนจะนำมาร่วมกัน การกวนจะกวนในกะทะขนาดใหญ่ ใช้คนกวนหลายๆ คนแต่งกายด้วยชุดขาวเปลี่ยนกันกวนจนสุก ข้าวทิพย์ที่กวนได้จะนำไปตักบาตรในวันรุ่งขึ้นและแบ่งกันรับประทาน เพื่อเกิดสิริมงคลของผู้รับประทาน

6. งานประเพณีสมมน้ำกินเพ็ง เสิ้งประทีป หรือประเพณีลอยกระทง ของจังหวัดร้อยเอ็ด ได้เปลี่ยนชื่อจากงานประเพณีลอยกระทงมาเป็นงานประเพณีสมมน้ำกินเพ็งเส็งประทีป มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยมีจุดประสงค์เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น เพื่อสร้างเอกลักษณ์ประเพณีของจังหวัดร้อยเอ็ด ชื่อสมมน้ำกินเพ็งเส็งประทีป ซึ่งเป็นชื่อในภาษาไทยอีสาน

สมมน้ำ หมายถึง การขอขมา ขออภัยต่อแม่ น้ำ สายน้ำ ที่ประชาชนได้ใช้ ได้ทำให้สกปรกในตลอดปีที่ผ่านมาตามความเชื่อที่มีมาแต่โบราณ

กินเพ็ง หมายถึง กินวันเพ็ญเดือนสิบสองที่มีพระจันทร์เต็มดวงในวันลอยกระทง

เส็งประทีป หมายถึง การนำเอาประทีป กระทงที่ประดับด้วยโคมไฟลงมาลอยในน้ำที่บึงพลาญชัย เพื่อประกวดแข่งขันในงานลอยกระทง

กิจกรรมในงานมีการแห่ประทีปพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ไปรอบเมืองก่อนนำลงไปลอยในบึงพลาญชัย ซึ่งมีขบวนแห่กระทงต่างๆ การประกวดธิดาสกต (ชื่อเมืองร้อยเอ็ดในอดีต) รวมถึงการแสดงบนเวทีต่างๆ

7.2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

7.2.1 สถาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย ประธานสภา 1 คนและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 36 คน มีผู้อำนวยการกองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดและมีคณะกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อปฏิบัติงานตามมติที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายอีก 2 คณะ ได้แก่

คณะกรรมการสามัญ ประกอบด้วย สมาชิกสภาท้องถิ่น จำนวน 7 คน

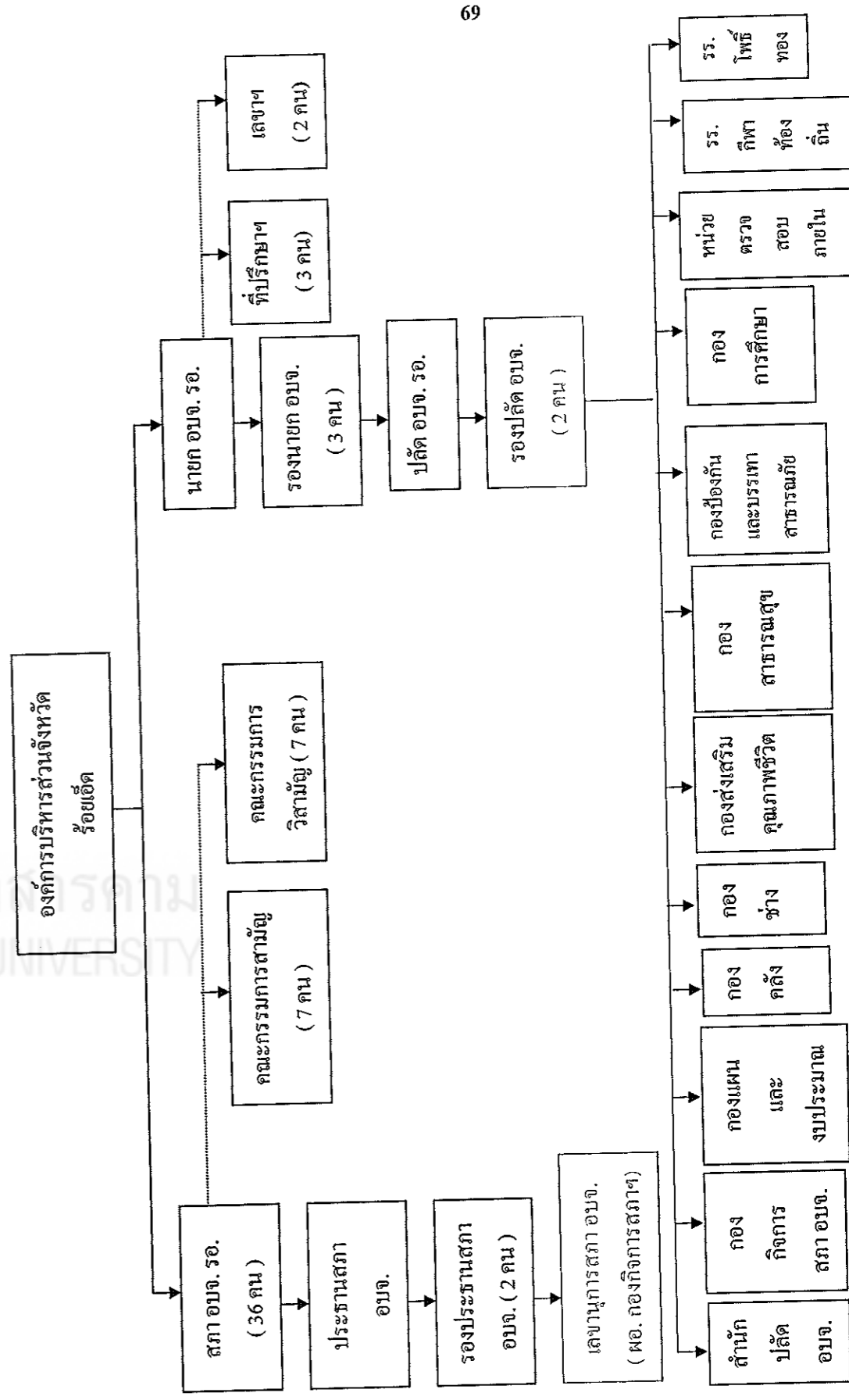
คณะกรรมการวิสามัญ ประกอบด้วย สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น จำนวน 7 คน

7.2.2 การจัดโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรองรับภารกิจอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด กฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกฎหมายอื่นที่กำหนดอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด อาศัยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และประกาศคณะกรรมการกลางข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้าง การแบ่ง

ส่วนราชการ วิธีการบริหารและการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดและ
กิจการอื่นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในองค์การบริหารส่วนจังหวัด ลงวันที่
22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ประกอบกับประกาศคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วน
จังหวัด จังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การ
บริหารส่วนจังหวัด ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด
จึงได้ประกาศกำหนดกองราชการหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งถือว่าเป็นส่วนราชการ
ที่มีความจำเป็นในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด
ที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด . 2549

สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารงานบุคคล มีหน้าที่รับผิดชอบ งานเลขานุการคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ก.จ.จ.) งานการเจ้าหน้าที่ งานสิทธิสวัสดิการข้าราชการและลูกจ้าง งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย
2. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบ งานธุรการ งานสารบรรณ จัดทำคำสั่ง ประกาศ งานเลขานุการผู้บริหาร งานรัฐพิธีและพิธีการของหน่วยงาน งานเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย งานประสานงานหน่วยงานอื่น ๆ งานที่มีได้อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการใด งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย
3. ฝ่ายนิติการและการพาณิชย์ มีหน้าที่รับผิดชอบ งานด้านนิติการ งานเกี่ยวกับการตราข้อบัญญัติทั่วไป งานเกี่ยวกับกิจการพาณิชย์ งานจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน งานเกี่ยวกับการดำเนินการทางนิติกรรม งานเกี่ยวกับการรับเรื่องราวร้องทุกข์ งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และที่ได้รับมอบหมาย

กองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายการประชุม มีหน้าที่รับผิดชอบ งานเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานสิทธิสวัสดิการของสมาชิกสภาสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานเลขานุการประธาน/รองประธาน งานเกี่ยวกับการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานจัดทำระเบียบวาระการประชุมกรรมการ งานเกี่ยวกับการประชุมกรรมการคณะต่างๆ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
2. ฝ่ายกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบ งานเกี่ยวกับ กระทำและข้อสอบถามของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานเกี่ยวกับญัตติของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ งานติดตามผลตามกระทู้ถาม งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
3. ฝ่ายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีหน้าที่รับผิดชอบ งานเกี่ยวกับ ขบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน งานการจัดทำประชาพิจารณ์ งานส่งเสริมสนับสนุนประชาชนในการปกครองท้องถิ่น งานเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตย งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กองแผนและงบประมาณ ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายนโยบายและแผน มีหน้าที่รับผิดชอบ งานเกี่ยวกับการวิเคราะห์นโยบายและแผน งานเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานแผนพัฒนาท้องถิ่น งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

2. ฝ่ายงบประมาณ มีหน้าที่รับผิดชอบ งานจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี/เพิ่มเติม งานโอน/แก้ไข เปลี่ยนแปลงคำชี้แจงประกอบงบประมาณรายจ่ายงานเกี่ยวกับโครงการเงินอุดหนุน งานโครงการถ่ายโอนตามแผนการกระจายอำนาจ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

3. ฝ่ายติดตามและประเมินผล มีหน้าที่รับผิดชอบ งานจัดทำแผนปฏิบัติการในการติดตามและประเมินผล แผนงาน/โครงการ งานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด งานเก็บและวิเคราะห์สถิติข้อมูลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานรายงานผลการติดตามประเมินผล พร้อมปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไข งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

กองคลัง ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายการเงิน มีหน้าที่รับผิดชอบ งานเกี่ยวกับการ เบิกจ่าย รับ นำส่งและเก็บรักษาเงิน งานเกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชีและเอกสารทางการเงิน งานเกี่ยวกับงานวิชาการด้านการเงิน บัญชี อื่นๆ งานช่วยเหลือให้คำแนะนำทางวิชาการ งานเกี่ยวกับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน งานเกี่ยวกับการขอรับบำเหน็จบำนาญ งานเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงิน งานเกี่ยวกับการจัดสรรเงินต่างๆ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

2. ฝ่ายการบัญชี มีหน้าที่รับผิดชอบ งานการจัดทำบัญชีทุกประเภท งานเกี่ยวกับการจัดทำงบการเงิน งานทะเบียนคุมเงินรายได้ รายจ่าย งานเกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชี งานการควบคุมการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ งานจัดทำบทลงโทษประจำเดือน/ปี งานด้านวิชาการ ด้านการเงิน การบัญชี งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

3. ฝ่ายจัดเก็บรายได้ มีหน้าที่รับผิดชอบ งานเกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชีและเอกสารทางการเงิน งานเร่งรัดการจัดเก็บและพัฒนารายได้ งานติดตามตรวจสอบการจัดเก็บรายได้ งานชี้แจงแก้ไขตามข้อสังเกตของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน งานด้านวิชาการ ด้านการเงิน การบัญชี งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กองช่าง ประกอบด้วย 6 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายสำรวจและออกแบบ มีหน้าที่รับผิดชอบ งานวางแผนการปฏิบัติงานสำรวจ เพื่อออกแบบงาน โครงสร้างพื้นฐาน เช่น งานถนน งานสะพาน งานแหล่งน้ำ งานตกแต่งภูมิสถาปัตยกรรม งานให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางวิชาการและเทคนิคในการสำรวจ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
2. ฝ่ายก่อสร้าง มีหน้าที่รับผิดชอบ งานวางแผนโครงการเพื่อการก่อสร้าง งานประมาณการค่าใช้จ่ายโครงการ โดยใช้เครื่องจักรกลดำเนินการเอง งานตรวจสอบการก่อสร้าง งานก่อสร้างทางหลวงชนบท งานรวบรวมสถิติข้อมูลในการก่อสร้าง งานให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางวิชาการและเทคนิคในการก่อสร้าง งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
3. ฝ่ายซ่อมบำรุง มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานวางแผนโครงการซ่อมบำรุงถนน สะพาน แหล่งน้ำ งานซ่อมบำรุงทางหลวงชนบท งานรายงานผลการปฏิบัติงาน และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทางวิชาการและเทคนิคในการก่อสร้างและซ่อมบำรุง งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
4. ฝ่ายเครื่องจักรกล มีหน้าที่รับผิดชอบ งานวางแผนด้านวิศวกรรมเครื่องจักรกล แผนงานขนย้ายเครื่องจักรกล งานวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานเครื่องจักรกล งานควบคุมการบำรุงรักษาเครื่องจักรกล รายงานผลการปฏิบัติงานเครื่องจักรกล งานทะเบียนประวัติเครื่องจักรกลและยานพาหนะ งานให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านวิชาการและเทคนิคทางด้านวิศวกรรมเครื่องกล งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
5. ฝ่ายวิเคราะห์และทดสอบวัสดุ มีหน้าที่รับผิดชอบ งานการสำรวจแหล่งวัสดุก่อสร้าง งานศึกษาวิเคราะห์และทดสอบวัสดุก่อสร้าง งานด้านการรับรองผลการทดสอบวัสดุ งานด้านการประเมินความเหมาะสมของโครงการก่อสร้าง งานจัดทำข้อมูลการกำหนดมาตรฐานการก่อสร้างด้านวิศวกรรมโยธา งานด้านการวางแผนโครงการก่อสร้าง งานด้านการกำหนดแบบรายละเอียดประกอบโครงการด้านวิศวกรรมโยธา งานให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางด้านวิชาการก่อสร้างและด้านวิศวกรรมโยธาแก่ส่วนราชการ หน่วยงานอื่นที่ร้องขอ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
6. ฝ่ายออกแบบ มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการออกแบบ เขียนแบบ ประมาณราคา งานโครงสร้างพื้นฐาน เช่น งานอาคาร ถนน แหล่งน้ำ งานให้การสนับสนุนส่วนราชการหรือองค์กรอื่นที่ร้องขอให้ออกแบบงานก่อสร้างต่างๆ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบ งานจัดการศึกษา งานพัฒนาเด็ก และเตรียมความพร้อมของศูนย์เด็ก งานจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ งานด้านการศึกษา งานบรรณารักษ์และห้องสมุด งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
2. ฝ่ายวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว มีหน้าที่รับผิดชอบ งานการส่งเสริมด้านการกีฬาและนันทนาการ งานบำรุงรักษาสถานที่สำหรับเล่นกีฬา สวนสาธารณะ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ งานบำรุงรักษาศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น งานส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี งานสำรวจและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว งานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
3. ฝ่ายนิเทศและประเมินผลการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบ งานการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ งานส่งเสริมพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา งานนิเทศติดตามและประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กองพัสดุและทรัพย์สิน ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายการพัสดุ มีหน้าที่รับผิดชอบ งานจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อ/จ้างงบประมาณตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด โครงการถ่ายโอนและโครงการเงินอุดหนุน งานจัดทำแผนการจัดหาพัสดุ งานจัดซื้อจัดจ้างและการจัดหาพัสดุต่างๆ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
2. ฝ่ายทะเบียนทรัพย์สิน มีหน้าที่รับผิดชอบ งานทะเบียนพัสดุ ครุภัณฑ์ ทรัพย์สินอื่น งานควบคุม ตรวจสอบ การรับ - จ่ายพัสดุ งานการจำหน่ายวัสดุ ครุภัณฑ์ หรือภารกิจหน้าที่อื่นตามความจำเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานบำรุงรักษาพัสดุขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย
3. ฝ่ายเร่งรัดและพัฒนารายได้ มีหน้าที่รับผิดชอบ งานทะเบียนผู้เสียภาษี และค่าธรรมเนียมต่างๆ งานเร่งรัดตรวจสอบการจัดเก็บรายได้ งานการประเมินผลการจัดเก็บรายได้ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมาย

กองสาธารณสุข ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายการสาธารณสุข มีหน้าที่รับผิดชอบ งานวิชาการด้านสาธารณสุข งานอนามัยชุมชนแม่และครอบครัว งานพัฒนาคุณภาพชีวิต งานการรักษาพยาบาล งานรณรงค์การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล งานการอนามัยในที่สาธารณะสถานอื่นๆ งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

2. ฝ่ายควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ มีหน้าที่รับผิดชอบ งานส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันโรคทั่วไป งานส่งเสริมสนับสนุนการป้องกันโรคติดต่อชนิดร้ายแรง งานพัฒนาและสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข (อสม.อบจ.) งานวิชาการด้านการป้องกันควบคุมโรค งานด้านการป้องกันยาเสพติดให้โทษ งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กองส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายพัฒนาสังคม มีหน้าที่รับผิดชอบ งานสงเคราะห์คนพิการ คนชรา และทุพพลภาพ งานการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน สตรีและผู้ด้อยโอกาส งานส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันครอบครัว งานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น งานฝึกอบรมผู้นำภาคประชาชน ในกลุ่มต่างๆ งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

2. ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ มีหน้าที่รับผิดชอบ งานการพัฒนา (OTOP) และส่งเสริมอาชีพประชาชน งานพัฒนาและส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ งานการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน งานวิชาการเกษตรและด้านการตลาด งานการแก้ไขปัญหาคาความยากจนของประชาชน งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กองป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายสาธารณูปโภค มีหน้าที่รับผิดชอบ งานอาคารสถานที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด งานสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ งานซ่อมแซมและบำรุงรักษาอาคารสถานที่

2. ฝ่ายสาธารณภัยและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบ งานบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม งานการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

3. ฝ่ายผังเมือง มีหน้าที่รับผิดชอบ งานวางผังเมืองรวมของจังหวัด งานควบคุมตรวจสอบ เพื่อให้เป็นไปตามผังเมืองรวมของแต่ละท้องถิ่น งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

หน่วยตรวจสอบภายใน

หน่วยตรวจสอบภายใน เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีฐานะต่ำกว่ากอง มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในตามแผนงานที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ การเงิน การพัสดุและทรัพย์สิน การบริหารงานด้านอื่นๆ ตลอดจนตรวจสอบบัญชี การวิเคราะห์และประเมินผลของการควบคุมภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้งการรายงานผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

โรงเรียนกีฬาท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด

เปิดดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นโรงเรียนความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดกับเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาทักษะการกีฬาให้กับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางกีฬา ผู้ความเป็นเลิศ ในลักษณะโรงเรียนประจำ โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. หลักสูตรด้านกีฬา องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด รับผิดชอบจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนกีฬาของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ตลอดจนการจัดหาบุคลากรผู้มี ความรู้ ความสามารถเชี่ยวชาญและชำนาญการในด้านกีฬาที่เปิดสอน โดยใช้สนามกีฬาจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นสถานที่ฝึกสอน
2. หลักสูตรด้านวิชาการ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดรับผิดชอบจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนจัดหาบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ทำการสอน
3. สถานที่ตั้ง อยู่ภายใน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองหญ้าม้า อำเภอเมืองร้อยเอ็ด

ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนทั้งสิ้น 218 คน ครูชำนาญการด้านกีฬา จำนวน 16 คน

โรงเรียนโพธิ์ทองพิทยาคม

เป็นโรงเรียนถ่ายโอน ตามแผนการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดรับโอน เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2549

1. โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอพนมไพร บนเนื้อที่ 100 ไร่ มีเขตบริการ 2 ตำบลได้แก่ ตำบลโพธิ์ชัยและตำบลคู่อิ่ง เปิดสอนตั้งแต่ ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) และช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) มีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 364 คน บุคลากรด้านการศึกษา จำนวน 22 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2549)

จากสภาพข้อมูลทั่วไปทั้งภายนอกและภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด นำมาวิเคราะห์หา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค โดยใช้เทคนิค SWOT analysis ในการวิเคราะห์ เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนา ดังนี้

จุดแข็ง

1. เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพดี

จังหวัดร้อยเอ็ดมีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรกว่า 3,241,254 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 62.49 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสำหรับการปลูกข้าว โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิในเขตทุ่งกุลาร้องไห้บริเวณตอนใต้ของจังหวัด ซึ่งมีเนื้อที่กว่า 1.4 ล้านไร่ อันเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและต้องการของตลาด ทั้งภายในและต่างประเทศสามารถที่จะพัฒนาผลผลิตและคุณภาพให้เป็นที่ต้องการของตลาดได้ และดูทางการส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออกค่อนข้างสดใส เพราะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประเพณีและวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดร้อยเอ็ด หากแบ่งออกเป็นกลุ่ม ๆ จะมี 3 กลุ่ม คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (บึงพลาญชัย ฝาน้ำย้อย ฯลฯ) แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ (ถูกลิงห์ ถูพระโกนา ปรากฏ์กู ฯลฯ) และแหล่งท่องเที่ยวด้านประเพณีและวัฒนธรรม (บุญชะเขวด งานสมมาน้ำคั้นเพ็งเส็งประทีป บุญบั้งไฟ บุญข้าวจี่ ฯลฯ) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว เปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง เช่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ยโสธร และขอนแก่น ที่อยู่ในบริเวณอีสานตอนกลางด้วยกัน จะพบว่ามีความได้เปรียบ ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ คือ “พระมหาเจดีย์ชัยมงคล” ที่อำเภอหนองพอก คาดว่าจะเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในจังหวัดร้อยเอ็ดมากขึ้น รวมทั้งสามารถที่จะเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับจังหวัดมุกดาหาร ได้อีกด้วยและประการสำคัญปัจจุบัน

การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 2 ที่จังหวัดมุกดาหารแล้วเสร็จและเปิดใช้แล้วคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยว ที่จังหวัดร้อยเอ็ดมากขึ้น

3. มีปัจจัยการผลิตและแรงงานเป็นจำนวนมาก

จังหวัดร้อยเอ็ดมีแรงงานจำนวนมากและราคาถูก ข้อมูลจากสำนักงานสถิติจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่ามีกำลังแรงงานมากถึง 684,218 คน กระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ ทั้งที่เป็นแรงงานประเภทมีฝีมือ กึ่งฝีมือและไร้ฝีมือ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับนักลงทุนในอุตสาหกรรมทุกประเภทที่มาลงทุนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมที่อาศัยแรงงานในการผลิต เช่น การประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ การตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อการส่งออก ดังนั้น จึงเป็นโอกาส และช่องทางของนักธุรกิจและนักลงทุนที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจ

4. ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เอื้อต่อการพัฒนา

หากศึกษาในเชิงกายภาพของที่ตั้งและพื้นที่ของจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะพบว่า มีพื้นที่เกือบจะอยู่กึ่งกลางของภาค โดยมีอาณาเขตและมีเส้นทางเชื่อม โยงกับจังหวัดอื่น ๆ ที่ติดต่อกันเป็นจำนวนมากถึง 6 จังหวัด คือ กาฬสินธุ์ มุกดาหาร มหาสารคาม ขุขันธ์ สุรินทร์และศรีสะเกษ ดังนั้น จังหวัดร้อยเอ็ด จึงเป็นศูนย์กลางของอนุภูมิภาค สามารถเชื่อมโยงระหว่างอีสานตอนบน กับอีสานตอนล่างได้เป็นอย่างดี ประกอบกับศักยภาพ และความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ของจังหวัดร้อยเอ็ด สามารถที่จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการคมนาคมในอนุภูมิภาคนี้ได้ โดยเฉพาะสนามบินพาณิชย์ที่มีอยู่สามารถที่จะรองรับการคมนาคมทางอากาศในอนาคต

5. มีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์

จังหวัดร้อยเอ็ด จัดได้ว่าเป็นเมืองที่มีความสงบเรียบร้อยและประชาชนสามารถอนุรักษ์รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามไว้เป็นอย่างดี มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รักความสงบและความสามัคคีเอื้อเฟื้อพ้องพาสัยซึ่งกันและกัน ประกอบกับภาครัฐ ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารและการพัฒนาต่างๆ มากขึ้น จึงทำให้สถานการณ์หรือเหตุการณ์รุนแรงต่าง ๆ รวมทั้งอัตราการเกิดคดีที่รุนแรงเกิดขึ้นค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดขนาดใหญ่อื่นๆ

จุดอ่อน

1. ประสบปัญหาภัยทางธรรมชาติ

จังหวัดร้อยเอ็ดมักประสบปัญหาภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม) เกือบทุกปี เนื่องจากเป็นพื้นที่ผ่านของลำน้ำชี ลำน้ำยัง ลำน้ำเสียวใหญ่ ที่ล้นฝั่ง จึงเป็นผลให้ถนนหนทางบางส่วนมี

สภาพชำรุดประกอบกับไม่มีแนวทางการทางในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จึงทำให้การผลักดันแผนงานโครงการ ทำได้ในภาวะที่จำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งถนนที่เชื่อมไปแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ พระมหาเจดีย์ชัยมงคล อำเภอหนองพอก มีสภาพที่ชำรุดและไม่สะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปเยี่ยมชม จากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นประจำทุกปี โดยเฉพาะปัญหาน้ำท่วมซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังและทำความเสียหายแก่ประชาชนชาวร้อยเอ็ดมาโดยตลอด ช่วง 3 - 4 ปีที่ผ่านมา ในเขตอำเภอที่อยู่ติดกับแม่น้ำชี และแม่น้ำยัง เช่น เสดภูมิ จังหาร พนมไพร อาจสามารถเชิงขวัญ ทุ่งเขาหลวง เป็นต้น ทำให้เกิดความเสียหาย เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาจังหวัดมาโดยตลอด

2. ปัญหามาตรฐานทางการศึกษา

การศึกษาของจังหวัดร้อยเอ็ด ถึงแม้จะมีสถานศึกษาในระบบโรงเรียนมากถึง 916 แห่งและสถานศึกษานอกระบบโรงเรียน 1,550 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่ก็พบว่า มีการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปเพียง 2 แห่งและเมื่อศึกษาจากอัตราการเรียนต่อพบว่าอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 92.94 และอัตราการเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 72.57

3. ปัญหาระบบการจัดการน้ำ

จังหวัดร้อยเอ็ดประสบปัญหา ในเรื่องการเพาะปลูกพืชมาโดยตลอด อันเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ คือ ระบบการจัดการบริหารน้ำยังไม่เพียงพอ ประกอบกับแหล่งน้ำต้นทุนที่มีอยู่ยังไม่สามารถผันน้ำมาใช้ในการเพาะปลูกพืชของเกษตรกรอย่างเพียงพอและทั่วถึง โดยพื้นที่ในเขตชลประทานของจังหวัดร้อยเอ็ดมีเพียง 354,328 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 10.95 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งจังหวัด จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรไม่สามารถที่จะเพิ่มผลผลิตภาคการเกษตร ได้อย่างดีพอ เนื่องจากการเพาะปลูก เกษตรกรจะอาศัยพึ่งพิงน้ำฝนเป็นหลัก

4. ปัญหาผลผลิตทางการเกษตร

จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพาะปลูกข้าวและพืชไร่ต่างๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ไม้ยาสูบ ฯลฯ ซึ่งผลผลิตที่เกิดจากภาคการเกษตรดังกล่าวยังมีปัญหาในเรื่องของราคาที่ค่อนข้างต่ำ และไม่แน่นอน ผลกำไรที่เกิดจากการขายผลผลิตต่างๆ ไม่สามารถเป็นแรงผลักดันให้เกษตรกรหันมาพัฒนาคุณภาพและผลผลิตให้ได้อย่างดีพอ ประกอบกับสภาพปัญหาภัยธรรมชาติต่างๆ

เช่น น้ำท่วมและภัยแล้งเป็นตัวที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตและมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยส่วนรวม

5. ปัญหาการใช้สารเคมีในการเกษตร

เกษตรกรส่วนหนึ่งของจังหวัดร้อยเอ็ดยังนิยมใช้สารเคมี ในการปลูกพืชโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากความรู้หรือการขาดจิตสำนึกต่อผู้บริโภค ถึงแม้ทางราชการพยายามที่จะรณรงค์และปลูกจิตสำนึกให้เกษตรกรหันมาใช้สารอินทรีย์มากขึ้น ทั้งปุ๋ยอินทรีย์และสารสกัดชีวภาพ แต่ก็สามารถทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น

6. ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงาน

จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดหนึ่งที่ประสบปัญหาในการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานที่อื่นจากข้อมูลของสำนักงานสถิติจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า จากจำนวนประชาชนที่ทำการสำรวจ 1,338,356 คน เป็นผู้ว่างงาน 9,207 คน และผู้ที่รอฤดูกาลเพาะปลูก จำนวน 6,891 คน ซึ่งส่วนหนึ่งของผู้ว่างงานและผู้รอฤดูกาลการเพาะปลูกก็จะชักชวนพากันอพยพเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่น เนื่องมาจากปัญหาสำคัญ คือ การขาดแหล่งงานเพียงพอที่จะรองรับโดยแหล่งงานที่สำคัญที่ประชากรไปทำงาน ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑลภาคใต้ และภาคตะวันตก

7. ปัญหาฝีมือแรงงาน

จังหวัดร้อยเอ็ด มีกำลังแรงงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งกระจายทั้งในเขตเมืองและชนบทแต่เมื่อพิจารณาจาก 753,054 คน และมีผู้มีงานทำถึง 736,956 คน สถิติการสำรวจข้อมูลของผู้มีงานทำส่วนใหญ่จะเป็นผู้จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67.1 ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพส่วนตัว เป็นลูกจ้างเอกชนและช่วยธุรกิจครัวเรือนตามลำดับ ซึ่งจัดได้ว่ากำลังแรงงานยังมีการศึกษาในขั้นต่ำ และยังขาดทักษะในการพัฒนาฝีมือแรงงานตามความต้องการของตลาดแรงงาน

โอกาสในการพัฒนา

1. รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหาร เพื่อป้อนสู่ครัวโลกจึงถือเป็นโอกาสอันดี ที่จังหวัดร้อยเอ็ดจะนำข้าวหอมมะลิที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากตลาดทั้งภายในและนอกประเทศ เพื่อส่งป้อนตลาดโลก ซึ่งหากรัฐบาลได้เห็นความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนการส่งออกข้าวหอมมะลิ คาดว่าจะทำให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการขายข้าวหอมมะลิสู่ตลาดโลก โดยในปี 2549 คาดว่าจังหวัดร้อยเอ็ดจะผลิตข้าวหอมมะลิได้ 488,362 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 3,174 ล้านบาท

2. จากนโยบายของรัฐบาลในการที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยการก่อสร้างถนนและสะพานเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียง โดยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 2 ที่จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งปัจจุบันก่อสร้างแล้วเสร็จและเปิดใช้แล้ว ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีที่จังหวัดร้อยเอ็ดจะได้ส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันนโยบายโครงการต่าง ๆ ขึ้นมารองรับผลกระทบที่จะเกิดจากการสร้างสะพานแห่งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการส่งออก

3. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยทำให้ความต้องการแรงงานมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ของจังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากมีแรงงานจำนวนมากและสามารถที่จะพัฒนาศักยภาพฝีมือแรงงานให้เป็นที่ยอมรับและก่อให้เกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงเมื่อแรงงานเหล่านี้เดินทางกลับภูมิลำเนาของตนเองก็จะนำทักษะความรู้ที่ได้จากการทำงานในต่างประเทศหรือภูมิภาคอื่นกลับมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้

4. นโยบายสนับสนุนสินค้า OTOP ของรัฐบาลได้เป็นตัวเร่งและกระตุ้น ก่อให้เกิดการลงทุนและมีการหมุนเวียนรายได้ของประชาชน ซึ่งสินค้า OTOP ที่ประชาชนผลิตขึ้นนั้น ถือเป็นโอกาสหนึ่งที่ประชาชนหรือกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นสามารถพัฒนาสินค้าของชุมชนนำไปสู่ระดับโลกได้

5. ปัจจุบันกระแสการค้าในเรื่องสิ่งแวดล้อมและอาหารปลอดภัยสารพิษ อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยทั่วไป การดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมและอาหารปลอดภัย จึงเป็นเรื่องที่สำคัญประกอบกับปัจจุบันการผลิตสินค้า โดยเฉพาะข้าวอินทรีย์ ซึ่งได้รับการตรวจและรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทำให้สามารถส่งออกไปขายในต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งสามารถพัฒนาและขยายพื้นที่การผลิตที่มีศักยภาพในการปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ได้อีกเป็นจำนวนมาก

6. จังหวัดร้อยเอ็ด จัดได้ว่าเป็นจังหวัดขนาดใหญ่มีประชากรมากถึง 1.3 ล้านคน ขณะที่สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีเพียง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งทั้ง 2 สถาบันในแต่ละปีผลิตบัณฑิตได้เป็นจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีประมาณ 9,000 คน ในแต่ละปี ดังนั้น หากภาครัฐหรือภาคเอกชนจะลงทุนด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดถือว่าเป็นแห่งหนึ่งที่น่าสนใจ

7. ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงและมีศักยภาพเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป คือ ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งถือว่ามีคุณภาพและลักษณะพิเศษ คือ ความหอมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ซึ่งความพิเศษดังกล่าวถึงแม้ประเทศอื่นจะสามารถผลิตข้าวได้และส่งเป็นสินค้าออก เพื่อแข่งขันกับข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ แต่ด้วยคุณลักษณะพิเศษด้านความหอมของข้าวหอมมะลิจากทุ่งกุลาร้องไห้ ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดและมีแนวโน้มว่าโอกาสขยายการส่งออกมีเป็นจำนวนมาก

8. รัฐบาลไทยได้ส่งเสริมให้ทุกจังหวัดกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยว ทั้งในลักษณะการท่องเที่ยวภายในประเทศและให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียง เช่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ยโสธรหรือขอนแก่นจะพบว่า มีความได้เปรียบ เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งด้านประวัติศาสตร์ อารยธรรมและแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นรายได้ใหม่ที่สำคัญ ประกอบกับพระมหาเจดีย์ชัยมงคล อำเภอหนองพอก จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมได้เป็นอย่างดี

ปัญหา อุปสรรค

ปัญหาภัยธรรมชาติถือเป็นภัยที่คุกคามสร้างความเสียหายและความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด ติดต่อกันมานานหลายปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาน้ำท่วมในเขตพื้นที่ที่อยู่ติดกับแม่น้ำชีและลำน้ำยัง เช่น อำเภอเสลภูมิ อำเภอจังหาร อำเภออาจสามารถ อำเภอพนมไพร อำเภอทุ่งเขาหลวงและอำเภอเชียงขวัญ นอกจากนี้ภัยแล้งก็ยังคงส่งผลกระทบต่อประชาชนได้รับความเดือดร้อนในเกือบทุกอำเภอในจังหวัดร้อยเอ็ด การลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านมีต้นทุนและค่าจ้างแรงงานถูกกว่า ซึ่งอาจทำให้นักลงทุนจากต่างประเทศหรือนักลงทุนภายในประเทศเคลื่อนย้ายทุนไปลงทุนยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดค่าใช้จ่ายจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จึงได้กำหนดควมวิสัยทัศน์ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในการพัฒนา ดังนี้

“ร้อยเอ็ดเป็นเมืองน่าอยู่ ท่องเที่ยวดีถือ สืบสานวัฒนธรรม ก้าวนำเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตดีถ้วนหน้า การศึกษาสู่สากลและให้บริการสาธารณะที่เป็นมาตรฐานแก่ประชาชน”

พันธกิจ

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ การผังเมืองรวม และสาธารณูปโภคพื้นฐานให้กับประชาชน
2. ส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานการศึกษา

3. ส่งเสริมการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
4. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด
5. ส่งเสริมการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
6. ส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน
7. ส่งเสริมการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนา

ฝีมือแรงงาน

8. ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพ พลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ถั่วหน้า

9. ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
10. ส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกข้าวหอมมะลิและเกษตรอินทรีย์
11. ส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
12. สนับสนุนและพัฒนาโรงเรียนกีฬาท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดและโรงเรียนใน

สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด

13. ส่งเสริมให้ประชาชนยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

จุดมุ่งหมายการพัฒนา

1. การคมนาคมมีความสะดวก รวดเร็วและปลอดภัย
2. ประชาชนมีสาธารณูปโภคพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเพียงพอในการดำรงชีพ
3. ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม/มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีพของมนุษย์ สัตว์และสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล
5. การท่องเที่ยวของจังหวัดได้รับการพัฒนา สามารถสร้างรายได้ให้กับราษฎรและจังหวัด
6. สืบสานประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามให้คงอยู่คู่กับท้องถิ่นตลอดไป
7. ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. (20,000 บาท/คน/ปี)
8. ส่งเสริมพัฒนาฝีมือแรงงานเยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบ
9. ฝีมือแรงงานได้รับการพัฒนาให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

10. นำอาณัติปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ

11. ประชาชนมีสุขภาพจิตที่เข้มแข็ง สุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ห่างไกลยาเสพติด มีคุณภาพชีวิตที่ดี

12. ประชาชนในท้องถิ่นคิดเป็น ทำเป็น มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและรู้จักความสามัคคี เป็นชุมชนเข้มแข็ง

13. ชาวหอมมะลิร้อยเอ็ดเป็นที่รู้จักและนิยมของผู้บริโภคทั่วไป เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ผลิต

14. สังคม ชุมชน ภายในท้องถิ่นเป็นสังคมที่เข้มแข็ง สมานฉันท์ เกื้อกูลและเอื้ออาทรต่อกัน

15. โรงเรียนกีฬาท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดและเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป

16. ประชาชนในท้องถิ่นดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ใช้ชีวิตแบบพอเพียงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้วิสัยทัศน์และพันธกิจบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนา ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะ 5 ปี. 2548 – 2552)

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

แนวทางการพัฒนา

1. ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาถนน สะพาน ทางเท้า ทางระบายน้ำ ทำที่ขบเรือท่าข้ามและที่จอดรถโดยเน้นภารกิจการเชื่อมโยงเครือข่ายคมนาคมระหว่างท้องถิ่นเป็นหลัก
2. จัดให้มี ปรับปรุงและบำรุงรักษาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้มีอย่างทั่วถึงและเพียงพอ
3. จัดให้มีการวางผังเมือง
4. จัดให้มี พัฒนา ปรับปรุงและบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน
5. จัดให้มีเครื่องจักรกลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการให้บริการสาธารณะ

2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. บำรุงรักษา ปรับปรุงพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่าง ๆ
2. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดให้เป็นที่รู้จักทั่วไปของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ
3. จัดให้มีและอบรมพัฒนาความรู้ให้กับมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
4. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัด
5. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา
6. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเชิงเกษตร
7. สนับสนุนการสร้างโครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมต่อกับจังหวัดใกล้เคียง
8. สนับสนุนและยกระดับการจัดงานวันข้าวหอมมะลิ ให้เป็นงานประเพณีที่สำคัญประจำปีของจังหวัดร้อยเอ็ด

3. ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีอย่างเพียงพอทั่วถึงและได้มาตรฐาน
2. เพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชน ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องและสามารถตอบสนองต่อการดำรงชีวิตแบบวิถีชุมชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
4. ส่งเสริม สืบสาน จารีต ประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงามให้คงอยู่คู่กับท้องถิ่นตลอดไป
5. เสริมสร้าง สนับสนุนและส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงตนอยู่ในสังคมปัจจุบัน อย่างรู้เท่าทันและมีความสุขตามวิถีวัฒนธรรมไทย
6. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีมาตรฐานเป็นศูนย์ต้นแบบการสอนแบบมอนเตสซอร์รี่ ทั่วทั้งจังหวัด
7. พัฒนาคอนโให้มีคุณธรรม โดยการสร้างเครือข่ายผู้นำชุมชน เพื่อนำความรู้มาใช้ให้เกิดภูมิคุ้มกันในชุมชน

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

แนวทางการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. สนับสนุนการพัฒนา ให้ความรู้ และส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชนให้มีรายได้เพียงพอและทั่วถึง
2. จัดให้มีและบำรุงรักษาแหล่งน้ำให้ได้อย่างเพียงพอในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน
3. พัฒนาคุณภาพฝีมือแรงงาน ความรู้และทักษะอาชีพให้กับประชาชน
4. ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพ
5. จัดให้มี บำรุงรักษาและควบคุมตลาด เพื่อรองรับสินค้าที่ผลิตได้ของประชาชน
6. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมระบบเกษตรอินทรีย์ให้เกิดเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ
7. พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพข้าวหอมมะลิ เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ แต่ยังคงคุณภาพและเอกลักษณ์ความหอมไว้
8. ส่งเสริม สนับสนุน ระบบสหกรณ์ เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง
9. สร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน
10. มีการจัดหาเครื่องสูบน้ำ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนา

1. มุ่งเน้นการป้องกัน โดยพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชน และส่งเสริมสุขภาพอนามัยชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
2. ส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กในครรภ์
3. สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
4. สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดและคงอยู่กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน
5. จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย
6. บำบัดและจัดการขยะ
7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

8. ส่งเสริมการสร้างความสมานฉันท์เพื่ออาหารและการเมืองภาคประชาชนในชุมชน เพื่อเกื้อกูลให้สังคมเกิดความเข้มแข็ง

9. เสริมสร้างมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

10. ส่งเสริมกิจการ พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และการสังคมสงเคราะห์

11. เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย หลักธรรมมาภิบาล ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพ ของประชาชนให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมไทย

12. ส่งเสริมการรักษาวินัยด้านการจราจรให้กับประชาชน

13. จัดให้มี ปรับปรุงและพัฒนาสวนสุขภาพในชุมชน 1 แห่ง/ 1 ตำบล

14. รณรงค์และประชาสัมพันธ์แนวทางการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการขุดดินและถมดิน พ.ศ. 2543 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

15. สนับสนุนการจัดให้มีและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทุกท้องถิ่น

16. เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสันติสุขและเกื้อกูล

17. พัฒนาคุณค่าและความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

18. ส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน และกลุ่มองค์กรอื่น ๆ

19. เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการบ้านเมืองที่ดี

แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

2. ส่งเสริมให้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาท่วม/ฝนแล้ง ในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

ต่อเนื่อง

3. ส่งเสริม สนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง

4. ปรับ โครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบน

ฐานความรู้และความเป็นไทย

5. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดร่วมมือและเกื้อกูลกันในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ เครื่องจักรกลฯ
6. พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
7. ปรับปรุง พัฒนา และจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานให้ทันสมัย สะดวกเชื่อถืออำนวยความสะดวกให้บริการประชาชน
8. ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้ด้านการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ผู้นำชุมชนและประชาชน

โครงสร้างอำนาจหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน

1. ความเป็นมาของ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน

สถาบันผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ก็เหมือนกับสถาบันทางสังคมทุกอย่าง กล่าวคือ ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่ปรับเปลี่ยนไปตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแก่สังคมไทย จะเห็นว่าตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ได้ทรงตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 (พ.ศ. 2440) และในปีต่อมาก็ได้ทรงตราข้อบังคับลักษณะปกครองหัวเมืองเพิ่มเติม พระราชบัญญัติดังกล่าวเกี่ยวกับการปกครองเมืองและมณฑล พระราชบัญญัติและข้อบังคับทั้งสองฉบับมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถือเป็นรากฐานของแบบแผนการปกครองสมัยใหม่ มีการวางหลักการจัดระเบียบการปกครอง หมู่บ้าน ตำบล โดยมีกฎหมายอย่างชัดเจน และได้ทรงปรับปรุงแก้ไขเรื่อยมาจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2457 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใหม่และใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ หมู่บ้าน ตำบล เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมในแต่ละยุคสมัยรวม 10 ครั้ง ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้งก็ตาม แต่เป็นการแก้ไขในส่วนของปลีกย่อยเท่านั้นสาระสำคัญของการปกครองท้องที่ มิได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปมากมายแต่อย่างใด

2. โครงสร้างของหน่วยการปกครองท้องที่

2.1 โครงสร้างของการปกครองหมู่บ้าน มีองค์ประกอบ ดังนี้

- 2.1.1 ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในหมู่บ้าน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

2.1.2 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหมู่บ้านละ 2 คน หากหมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่า 2 คน ให้ขออนุมัติกระทรวงมหาดไทยและอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

2.1.3 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรให้มีก็ได้ตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดและอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

2.1.4 คณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองเป็นกรรมการ โดยตำแหน่งและผู้ซึ่งราษฎรเลือกตั้งเป็นกรรมการหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิตามที่นายอำเภอจะเห็นสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่า 2 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

2.2 โครงสร้างของการปกครองตำบล มีองค์ประกอบ ดังนี้

2.2.1 กำนัน 1 คน มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในตำบล โดยรับสมัครจากผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

2.2.2 สารวัตรกำนัน 2 คน มาจากการร้องขอของกำนัน แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด

2.2.3 แพทย์ประจำตำบล 1 คน มาจากมติที่ประชุมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลเป็นผู้คัดเลือก

2.2.4 คณะกรรมการตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือก ประกอบด้วยกำนัน ท้องที่ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง ครูในพื้นที่ตำบลหนึ่งคน กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน เป็นกรรมการตำบล ผู้ทรงคุณวุฒิกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี

2.3 คุณสมบัติของกำนัน

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 มาตรา 30 ได้กำหนดคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของกำนันไว้ ดังต่อไปนี้

2.3.1 มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

2.3.2 อายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันรับเลือก

2.3.3 มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตาม

กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือกและเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน

2.3.4 เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2.3.5 ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช

2.3.6 ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ จนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ วิกัลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ดิคาเสพติดให้โทษหรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

2.3.7 ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ พนักงาน เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจหรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของเอกชนซึ่งมีหน้าที่ทำงานประจำ

2.3.8 ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพาลหรือทางทุจริตหรือเสื่อมเสีย ในทางศีลธรรม

2.3.9 ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออก

2.3.10 ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษและยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันพ้นโทษ

2.3.11 ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมาย ว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศิลปกรรม กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความคิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนหรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความคิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งและกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความคิดเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก

2.3.12 ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา 14 (6) หรือ (7) และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก

2.3.13 ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากตำแหน่ง กำนันผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการพลเรือนและยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออก

2.3.14 มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับหรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ เว้นแต่ในท้องที่ใดไม่อาจเลือกผู้ที่มีพื้นความรู้ดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการจังหวัด โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ยกเว้นหรือผ่อนผันได้

2.4 อำนาจหน้าที่ของกำนัน

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้กำนัน มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองดูแลราษฎรที่อยู่ในตำบล และกฎหมายอื่นๆ ยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนันไว้ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

2.4.1 ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล ว่ากล่าวตักเตือนราษฎรภายในตำบลให้ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย การป้องกันภัยอันตราย การดูแลทุกข์สุขของราษฎร ในตำบล รับข้อร้องเรียนของราษฎรภายในตำบลนำเสนอต่อทางราชการ การรับข้อราชการมาแจ้งประกาศให้ราษฎรในตำบลทราบ

2.4.2 ถ้าเกิดการจลาจล ชกกันตาย ปล้นทรัพย์ ไฟไหม้หรือเหตุร้ายสำคัญภายในตำบลของตนหรือตำบลใกล้เคียงหรือมีผู้ร้ายแต่ที่อื่นมาฆิวชุมในตำบลของตนหรือมีสาเหตุสมควรสงสัยว่าลูกบ้านในตำบลของตนจะเกี่ยวข้องกับโจรผู้ร้ายเป็นหน้าที่ของกำนันที่จะเรียกผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้านออกช่วยกันต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายหรือช่วยเหลืออย่างอื่นตามสมควรและเต็มกำลัง

2.4.3 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมาย หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลของตนต้องรีบแจ้งต่อทางราชการ

2.4.4 ต้องตรวจตรารักษา สิ่งซึ่งเป็นสาธารณะประโยชน์อันอยู่ในตำบลนั้น เช่น สระน้ำ ศาลาอาศัย ที่เลี้ยงปศุสัตว์ เป็นต้น

2.4.5 นอกจากอำนาจหน้าที่ ที่กล่าวไว้โดยเฉพาะให้เป็นอำนาจของกำนัน ให้กำนันมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน

2.5 การพ้นจากตำแหน่งของกำนัน

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 มาตรา 31 ได้กำหนดให้ กำนัน ต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุใด เหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

2.5.1 เมื่อต้องออกจากผู้ใหญ่บ้าน

2.5.2 ได้รับความอนุญาตให้ลาออก

2.5.3 ยุบตำแหน่งที่ปกครอง

2.5.4 เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เพราะพิจารณาเห็นว่าบกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่พอแก่ตำแหน่ง

2.5.5 ต้องถูกปลดหรือไล่ออกจากตำแหน่ง

การออกจากตำแหน่งกำนันนั้นให้ออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านด้วย เว้นแต่การออกตาม (2) (3) และ (4) ไม่ต้องออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปว่า กำนัน คือ ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนทั้งตำบล ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองดูแลราษฎรที่อยู่ภายในตำบลของตน ตามที่กฎหมายกำหนด โดยการรับซื้อเรื่องเรียนของราษฎรภายในตำบลนำเสนอต่อทางราชการ การรับซื้อราชการมาแจ้งประกาศให้ราษฎรในตำบลทราบ ซึ่งจากอำนาจหน้าที่ของกำนันดังกล่าวมา จะเห็นว่ากำนันจะต้องติดต่อประสานงานและให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงานของทางราชการที่เข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบล ทั้งนี้ รวมถึงองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วย โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับราษฎรในตำบลของตน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของกำนัน ต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันที่สามารถเทียบเคียงกับการศึกษาความคิดเห็นของกำนัน ต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

วิริยะ ทองผา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของผู้ใหญ่บ้าน ต่อบทบาทของสมาชิกสภาจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็นต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสภาจังหวัดแตกต่างกัน โดยผู้ใหญ่บ้านมีความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงและเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ จำนวนปีที่ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษาพบว่า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของผู้ใหญ่บ้านต่อบทบาทที่เป็นจริงของสมาชิกสภาจังหวัด แต่ความสัมพันธ์เกี่ยวกับสมาชิกสภาจังหวัดและโอกาสพบปะประสานงานกับสมาชิกสภา

จังหวัด พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของผู้ใหญ่บ้านต่อบทบาทหน้าที่ที่เป็นจริงของสมาชิกสภาจังหวัด พบว่าไม่มีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของผู้ใหญ่บ้านต่อบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสภาจังหวัด

วีระศักดิ์ เขาวรินทร์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามทัศนคติของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทที่เป็นจริงของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามทัศนคติของประชาชน ได้แก่ ตำแหน่ง หน้าที่และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ที่เป็นจริงของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามทัศนคติของประชาชน ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพและการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สำหรับบทบาทที่คาดหวังของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามทัศนคติของประชาชนปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่มีส่วนปัจจัยที่ไม่มีผล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับต่างๆ

เรวัต สมบัติทอง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดภูเก็ต ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เกรียงศักดิ์ ฝ้ายสีงาม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมเห็นว่า การปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงิน การบริหารงานโยธา รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานการเงินและการคลัง งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

คุณาวุฒิ ไชยคำภา (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การดำเนินงานตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการศึกษาพบว่า มีการดำเนินงานตามบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการบำรุงรักษาศิลปะ จารึกประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ด้านการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก และ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน คือ ด้านการรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน ที่สาธารณะและการกำจัดขยะมูลฝอย ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชนและผู้สูงอายุ ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม และ ด้านการคุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วีรศักดิ์ พรหมภักดี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด กรณีศึกษาความคิดเห็นของกำนันในจังหวัดสกลนคร พบว่า กำนันในจังหวัดสกลนครมีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในระดับปานกลางก่อนไปทางสูง โดยเฉพาะในด้านศิลปวัฒนธรรม จารึกประเพณี ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของกำนันได้แก่ อายุ รายได้ต่อปีและอาชีพ ส่วนระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของกำนัน

สุปัทม์ ทองรัตน์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าอิสระ เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับมาก คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากรและด้านการบริหารจัดการ ระดับปานกลาง คือ ด้านการเงินและงบประมาณ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปี และ 45 ปีขึ้นไป โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ข้อคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ณทพจน์ วิยะรันตร์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลข้างออก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

อยู่ในระดับปานกลาง เพศชายและเพศหญิง ผู้มีรายได้ระหว่าง 5,000 บาทและต่ำกว่ากับผู้มีรายได้ 5,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นมากกว่าผู้มีอายุ 18 – 30 ปีและ 31 – 59 ปี อาชีพเกษตรกรและค้าขาย พนักงานบริษัท ห้างร้าน โรงงาน อุตสาหกรรมและรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความเห็นไม่ต่างกัน

ว่าที่ร้อยตรีประสงค์ พิมพ์พิทักษ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนางตะเคียง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนางตะเคียง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ เขตที่อยู่อาศัย แยกต่าง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมาศ โชคชัยวัฒนากร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นสมาชิกสภาเทศบาลต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในเขต จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สมาชิกสภาเทศบาลมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในเขต จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ด้านการให้มีและบำรุงทางบกทางน้ำ ด้านการรักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง ด้านการให้ราษฎรได้รับการศึกษาและอบรม ด้านการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการและด้านการบำรุงศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น โดยรวม อยู่ในระดับมากและสมาชิกสภาเทศบาลที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคามโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ประมวล เกตรา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และคณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา แยกต่าง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนคณะกรรมการที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาของเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แยกต่าง

พรรณธรีพา สมศรีดา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยระดับการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยกำหนดให้พนักงานเทศบาลตำบลทุกแห่งในจังหวัดมหาสารคามเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลที่มีเพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

มนตรี หมวกไสว (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของกำนันในจังหวัดหนองคาย พบว่า กำนันในจังหวัดหนองคาย มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคายโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของกำนันที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ความคิดเห็นของกำนันที่มีอายุแตกต่างกันและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

เฉลิมชัย ภูแล่นหยุด (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมากและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ รองลงมา คือ ด้านการบำรุงรักษาสีลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อและด้านการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย การดำเนินการระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน ทางน้ำและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รองลงมาและมีค่าเฉลี่ยเท่ากันสองด้าน คือ ด้านการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบกและด้านการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การดำรงตำแหน่ง

แตกต่างกัน ต่อการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

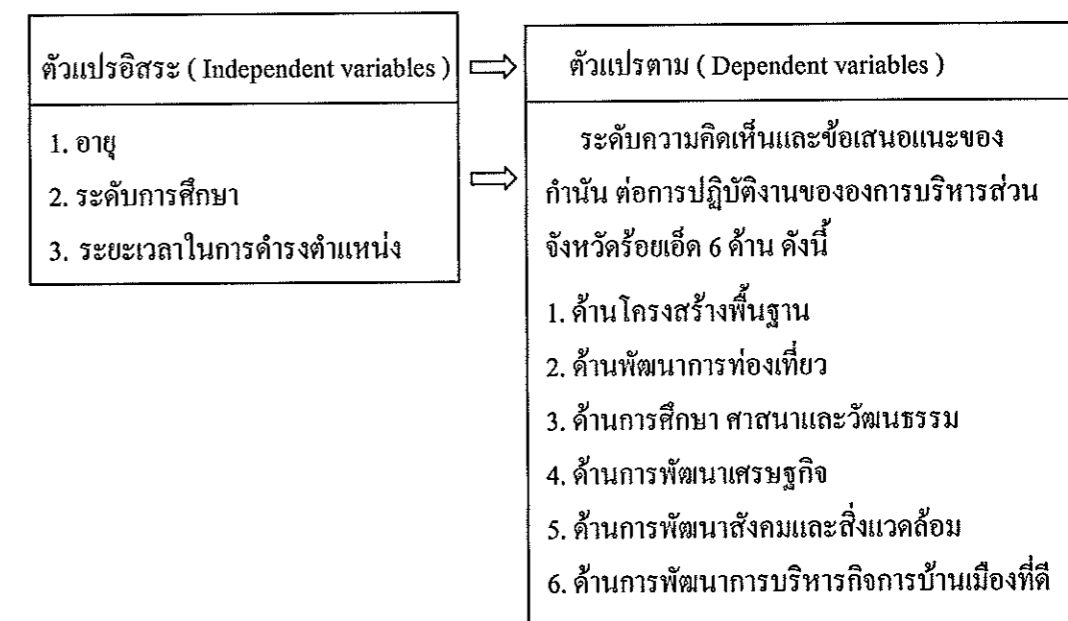
ศุเทพ เหนือโพธิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปว่า ความคิดเห็นของประชาชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนันสมาชิกสภาท้องถิ่นและข้าราชการ ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลา ในการดำรงตำแหน่ง ต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัย กำหนดกรอบแนวคิด ในการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของกำนัน ต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ตามตาราง ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นของกำนัน ต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้กรอบแนวคิดตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ระยะ 5 ปี (2548 – 2552) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด